

A. Lat. a.

2129

A. lat. a.

2129

(Valerius)

Weichert

A. Lat. a.

~~1725~~

Ant. Lat. Bet.

Epistola Critica
de
C. Valerii Flacci
Argonauticis.

Ad
Virum Illustrissimum et Doctissimum
Henr. Car. Abr. Eichstädt

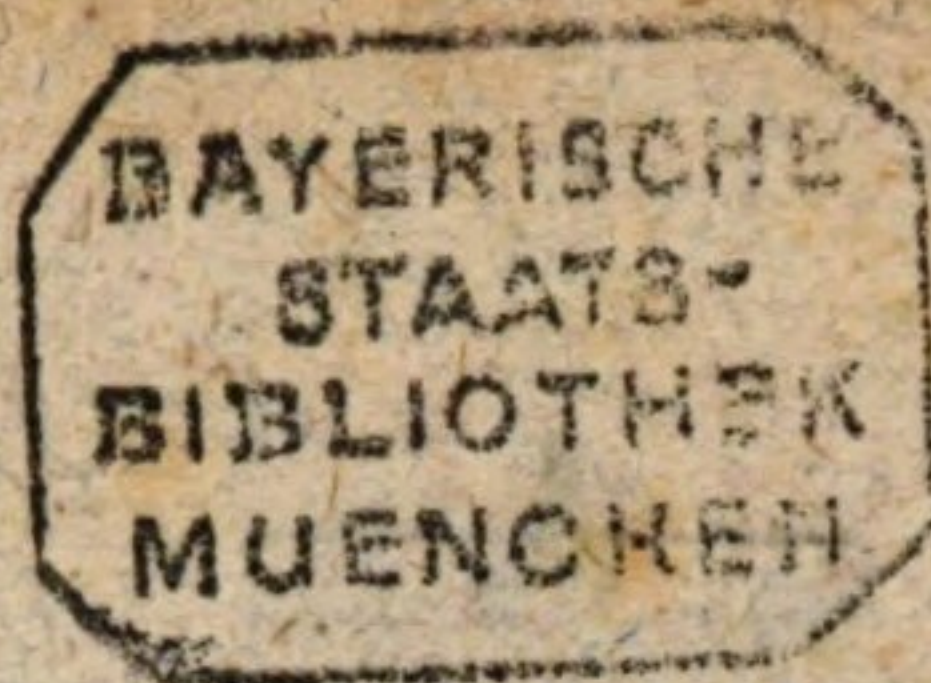
Theolog. et Philosoph. Doct. Seren. Saxon. Duc. et
Princ. Vimar. a cons. aul. intim. Eloqu. et Poës. in
Univers. Liter. Ienens. Prof. P. O. Societ. Lat. Ienens.
Direct. Biblioth. Academ. Praef. etc. etc.

s c r i p s i t

Jonathan Augustus Weichert
Philos. Doctor Lycei Vitebergens. Rector et Societatis
Latin. Ienens. Socius Honorarius.

L i p s i a e
apud Fr. Chr. Guil. Vogel
MDCCCXII.

Henrico Car. Abrah. Eichstädt

Viro Illustrissimo et Doctissimo

s. p. d.

Jonathan Augustus Weichert.

Quae mihi binis abhinc annis, quo primum Tibi innotui, benevolae atque officiosae voluntatis documenta exhibuisti, ea me facile adducere poterunt, ut illustri Tuo nomini hanc epistolam inscriberem, inscriptamque Tibi, tanquam publicum mei in Te animi ac studii monumentum, devotissime dicarem. Etsi ego non ignorabam, Te, quae est humanitas Tua et modestia, animi pietatem non ex publica atque ambitiosa orationis professione metiri agnoscique malle beneficia, quam celebrari: nolui tamen committere, ut apud alios, qui, quantum Tibi debeam, scirent, boni viri et grati officio diutius deesse viderer. Quapropter excusatius me facturum esse putabam, si cupiditati potius meae, quam Tuae obtemperarem modestiae. Haec tamen

mei erga Te amoris et sensuum gratissimorum publica significatio ne in sola Tua benignitate, qua, quicquid hucusque mea causa a Te fieri posset, amanter in me detulisti, enarranda prolixè et verbose laudanda subsisteret: placuit simul ea ad Te perscribere, quae etiam communem nostrum literarum amorem ac necessitudinem testificarentur. Qua ratione non erat, quod vererer, ne Tibi molestus fierem atque Tuam offenderem modestiam, et in aliis vanitatis vel ambitionis suspicionem moverem. Itaque his literis Observationes in C. Valerii Flacci Argonautica inserere constitui. Erant quidem, quae me aliquantisper ab exsequendo hoc consilio avocarent. Etenim me non fugiebat, quantum his observatiunculis ad exempli Tui gravitatem ac praestantiam desit, sive doctrinae Tuae cum acerrimo omnis elegantiae sensu conjunctae amplitudinem, sive admirabilem sermonis latini peritiam contemplarer, qua in paucis hodie efficis, ut ne praesens aetas superioribus invidet. Attamen cum ad hanc descriptionem, non vana doctrinae Tibi ostentandae probandaeque cupidine, sed honesto tantum piaae erga Te mentis declarandae studio ductus, animum meum appulissem, vel istarum Tui ingenii virtutum cogitatio nullo me pacto potuit impedire, quo minus hocce, quo constitueram, modo voluntati meae satisfacerem. Praeterea quem ingenii mei tenuitas, quae, quanta sit, probe scio, mihi injiciebat timorem, eum omnem exemit insignis Tua erga me benevolentia. Quidni enim fatear, tanta me esse Tui fiducia, ut certissime sperem, Te, quo ante hoc bien-

nium meam de Nonno Panopolitano disputationem exceperis hospitio, eodem et has literas, quas meae erga Te observantiae testes et grati animi interpretes esse cupio, in Tuam domum esse recepturum. Neque, credo, ignoras, me iuvenem adhuc esse et eo positum loco, quo variis vitae munerisque scholasticis destrictus et saepe aliorum importunitate obturbatus raro literis, quas semper dilexi maxime et colui, securo atque intento animo vacare possim. Proinde non Te solum, sed quoscunque alios, si qui has plagulas inspecturi forte sint et lecturi, aequam de mea opera luros esse sententiam, sperare licet.

Iam ut de poëta, ad quem meae observationes maximam partem spectant, quaedam, sine certa tamen via et ratione, uti in epistolis fieri solet, et sine orationis ornatu, dicam, mihi semper I. C. Scaligeri in Poët. lib. VI. p. 839. iudicium visum est verissimum, quo Valerium Flaccum nobis *acerbum* reliquisse *poëma* censet. Inter eos enim Latii poëtas, qui epici carminis materiam tractandam sibi sumebant, quem Valerio Flacco tum in verbis tum in rebus et difficiliorem dicas et obscuriorem, invenies nullum: quod omnes, qui ei unquam studii quid et operae impenderunt, uno ore ac voce fassi sunt. Causa est in promptu. Cum enim Valerius, qui amplum et, prouti seculi sui indoles ferebat, multa variaque refertum doctrina carmen meditabatur, in eo profligando atque expoliendo praematura impediretur morte: fieri non potuit, quin in illo multa

relinquerentur, quae, si diutius mansisset in vivis, castigasset sine dubio, melius ordinasset, emollivisset atque dilucidiori exposuisset oratione. Haec autem durities, quam in verbis, et obscuritas, quam in rebus, haud paucis in locis deprehendimus, causae fuisse videntur, ut, quod ex Codd. Mss. paucitate concludas, hoc carmen in antiquitate raro legeretur et rarius describeretur. Qui vero librariorum ingenium aliunde cognitum habet, non mirabitur, quod horum incuria et stupore in poëmate, quale Valerii esse diximus, multo plura loca obscuriora redderentur et perplexiora, et integra adeo misere dilacerarentur. Nam librarii, ut Hieronymus alicubi verissime dixit, scribebant, non quod invenerunt, sed quod intellexerunt. Quae cum ita sint, facile est intellectu, duplicem quoque esse fontem, ex quo omnes, quae hoc carmen inquinant, mendae emanarint: alter nimirum in iniquis ipsius poëtae fatis, alter in solenni librariorum stupore quaerendus est. Hec si VV. DD., qui ab antiquissimo inde tempore interpretandis Valerii Argonauticis et emendandis suam addixerunt operam, rite perpendissent, futurum haud dubie erat, ut multo melius, quam vere factum est, de iis promererentur. Nam licet ego non is sim, qui illorum Virorum studio debitam laudem invidus derogem, qui lubens gratusque potius fatear, permulta huius poëmatis loca, quae ante perquam impedita essent et obscura, eorum ingenio egregie enucleata atque illustrata, et plurimas, quibus textus pessime deturpatus esset, mendas mira ingenii sagacitate esse detectas et magna feli-

citate sanatas: maxime tamen vereor, ne illi,
 violata Critici religione, nonnunquam ingenio
 magis lusisse, quam poëtae sua restituisse cen-
 sendi sint. Cum enim in Valerii Argonauticis
 plurima occurrant loca, quae licet vere ab auc-
 tore sint profecta, cultissimo tamen cuique et
 optimorum poëtarum lectione subacto non pos-
 sint non displicere: fuerunt, qui, nacti quasi
 hic late patentem ingenii sui exercendi cam-
 pum, quae modo cunque iis improbarentur, ea
 acriter vituperarent, subito emendarent, inge-
 niique sui foetum, reclamantibus adeo Mstis,
 textui obtruderent. Quemadmodum vero Cri-
 tici esse fateor, ut talis farinae locos obser-
 vet diligenter et acute notet, sic ei competere,
 ut opinationes et emendationes, quas ipsi for-
 sitan ingenii felicitas suggessit optimas, in tex-
 tum recipiat, nego et pernego. Id tamen
 aliquoties a VV. DD. in Valerio Flacco factum
 esse, observasse mihi videor. Quo nomine in-
 primis N. Heinsius memorandus est, qui, etsi
 omnes, qui antecesserunt, poëtae nostri inter-
 pretes longe post se relinquat, sua tamen de eo
 merita importuno corrigendi pruritu aliquan-
 tum imminuit. Constat enim, hunc virum,
 quem ego tanti facere soleo, quanti inter anti-
 quiores poetarum latin. interpretes existimo fa-
 ciundum esse neminem, interdum felicissimo
 suo ingenio nimis confisum ea, quae acutius
 ipsis poëtis viderat vel saltem vidisse sibi per-
 suadebat, properanter et inconsulto in texta
 intulisse. Cuius culpaē uti in nullo ferme poë-
 ta prorsus absolvi potest, sic potissimum in
 Valerio hac reprehensione dignus est; ubi pas-

sim eum non libreriorum errata, sed ipsissima poëtae verba correxisse, vel obiter instituta veterum editionum comparatio docet. Compescuit quidem eius licentiam Burmannus: qui tamen cum nimium etiam, quam par erat, Hein-ii ingenio atque auctoritati tribueret, factum est, ut plures lectiones, quas Valerii non esse quovis pignore contendere ausim, ab Hein-
sio excogitatae, a Burmanno vel palam vel tacite probatae et ab iis, qui hos secuti sunt, reverenter propagatae, in textu hodie inveniuntur.

Equidem cum mentem meam ad diligentius Valerii Flacci studium applicuissem, mox intellexi, vulgatam lectionem multis in locis, ubi Critici cuiusdam coniectura sedem suam fixerat, commode servari posse. Propterea, ab initio animi potius, quam certi consilii causa, id genus loca contra motas VV. DD. dubitationes, partim proponendis rationibus ex totius loci nexu depromptis, partim colligendis aliorum poëtarum locis ei, qui corruptus ferebatur, simillimis, defendere studui et ea, quae supposita erant, valere iussi. Neque quemquam, opinor, fore, qui id studium improbet: quod inprimis intenta et in hunc ipsum finem repetita Virgilii lectione adiutum est et mirum in modum firmatum. Quod enim Tu ipse in Quaest. Philol. Specim. p. 4. verissime docuisti et exemplis probasti idoneis, in accurata *Imitationis* observatione magnum non modo interpretationis, sed etiam Criticae exercendae situm esse praesidium: id dici non potest quanti sit tum

in explicandis tum in emendandis Valerii Flacci Argonauticis momenti. Satis enim iam ab aliis observatum est, hunc poëtam se totum ad Mantuani vatis imitationem dedisse, ita ut in nullius seriorum latin. poëtarum carmine, quam in huius Argonauticis, feliciora aequae, ac manifestiora imitatricis operae vestigia appareant. Neque dubitari potest, quin VV. DD. si Virgilium crebrius, quam factum est, consulissent, obscura Valerii loca meliori face illustrassent, depravatis emendatricem manum certiori successu admovissent et in plurimis corrigendi impetum cohibuissent.

Quo magis ego, arctiori in dies cum Valerio familiaritate contracta, praestantissimum hoc carmen pessimis adhuc obsessum animadvertēbam vitiis, eo severiori studio ea loca, quae legenti occurrerent impedita et obscura, tractare institui. Rem tamen solo ingenio egī: nam Codicum subsidia nanciscendi, et occasio mihi defuit et voluntas. Igitur praeter eas opes criticas, quas Editt. Carrion. a. 1617, et Harles. suppeditabant, ab initio nullae mihi in promptu erant. Cum tamen aliquot abhinc menses comperissem, in Biblioth. Regia Dresd. servari Editionem Principem Bonon. a. 1474. quam a nullo post Maserium interprete usurpatam esse sciebam, Cel. Dassdorfium, cuius liberalem in me animum ex longo tempore cognitum habebam, precibus per literas adii, ut mihi illius copiam faceret. Hic Vir, in quo eruditionemne ingeniiue elegantiam magis admireris, an humanitatem, animi pendeas, egre-

giis illis, quae in me paene puerum vere paterno cum affectu et miro caritatis sensu contulit, beneficiis, novum hoc idemque splendidum adiecit, ut mihi non solum Edit. Bonon., quam ipsum rogaveram, sed etiam, quae est obvia eius humanitas, Valerii Fl. Editionem, vixdum Sosiorum tabernis emissam, quam nuper Franco-Gallus, Adolph. Durav. Delamallus, Parisiis, publici iuris fecerat, praeter meam expectationem, illi adiunctam mitteret. Quod ad Edition. Princ. attinet, ea utique digna erat, quae tanta cura perlegeretur et excuteretur, quantam ego ei impendisse, salva modestia, gloriari possum. Ex ea, quae ingenti vitiorum typographicorum copia scatet, et versus transpositos, truncatos, dilaceratos et saepe plane omissos habet, clarissime patet, quantum Valer. Flaccus VV. DD. ingenio debeat. Continet illa praeter eas lectiones, quas Harlesius ex edit. Bonon. 1498 enotabat, alias, quae nullo pacto spernendae sunt. Vehementer gaudebam, quod uno eodemque temporis momento veterrimae et recentissimae Val. Fl. editionis adpectu oculos meos mentemque pascere poteram. Delamallus vero in exornanda sua editione tantam posuit curam operamque, ut ea, habita tam Critices, tam Interpretationis ratione, Harlesianae pariter ac Wagnerianae longe sit praeferenda. Desiderabis quidem nonnunquam Aristarcheam illam ἀγχίνοισαν μαντικήν, qua eiusmodi poëtae interpretem oportet esse praeditum: nihilo secius tamen eum alia loca pessime affecta bene restituisse, alia a VV. DD. male tentata, vero ac subtili modo vindicasse et defendisse faten-

dum Tibi erit. Usus enim est tribus Codicibus, necdum ab ullo inspectis, Vatic. Monacens. et Bonon. et edit. princ. Bonon. 1474. qua eum tamen negligenter usum esse, multis, si huius loci esset, demonstrare possem. Potior vero huius editionis pars in interpretandis iis locis posita est, qui ad Geographiam veterem et Astronomiam spectant: ubi, licet in quibusdam fortasse ab eo dissentias, in plurimis tamen non poteris non doctrinam eius et acumen laudare.

Verum post doctam huius quoque Viri operam tam multis adhuc oppletus est Valer. Flaccus mendis, vix ut iis tollendis iteratae complurium solertissimorum virorum curae sufficere videantur. Quapropter quicquid Observationum ad eum spectantium ab aliis in medium profertur, ab eo, qui strenuam ei edendo navaturus sit operam, nullo modo spernendum est. Quodsi forte his meis observationibus, quas quidem neque acute excogitatas neque iustis doctrinae copiis confirmatas esse scio, unus itemque alter Argonauticorum locus vel recte defensus, vel interpretando melius constitutus, vel probabilius, quam ante, emendatus fuerit, haud parvum qualiscunque meae operae fructum me percepisse existimabo. Sed an et quatenus hoc factum sit, Tuum est iudicare, Vir Elegantissime! Te enim his in literis regnare, scripta Tua mirifice testantur. Age igitur, evolve Valerium Flaccum: in quo tractando si forte vel juvenilis ingenii fervore vel doctrinae inopia in devia aberravero, Tu velim pro Tua humanitate in rectam viam me reducas.

Certior, aut Grajis Helice servanda magistris:
Seu tu signa dabis, seu te duce Graecia mittet,
Et Sidon Nilusque rates.

Vocab. *genitor* v. 16. vindicavi iusta interpunctione, ut sit casus quintus et poetae in Vespasianum venerationem exprimat, uti v. 11. „*Sancte Pater*“ et apud Virgil. Aen. 1, 231. „*Quae te, genitor, sententia vertit.*“ Ita quoque *genitor* sumendum esse videtur ap. Germanic. Caes. in Arat. Phaen. v. 2. qui locus h. modo videtur esse interpungendus:

*Ab Iove principium magno deduxit Aratus
Carminis; at nobis, genitor, tu maximus
auctor.*

v. Buhlii Arat. T. II. 237. nam nomina *pater* et *genitor* regibus, honoris causa, tribui solebant v. Heynii Excurs. XII. ad Aen. 1, p. 151. — Sequentia mire sollicitarunt VV. DD. Gronovius Observ. lib. 1. c. 18. p. 111. *signa dare* et *ducem* esse idem notare ratus, h. l. ita correxit: *si tu signa dabis, si te duce etc.* quod admitti nequit. Bapt. Pius et Burm. putarunt, *signa dare* esse lucem praebere nautis, ut, quam debeant tenere cursum, videant. Quae explicatio ferri posset, si Pius et Burm. eam idoneis exemplis probassent. Uterque, ni fallor, hanc phrasin e re militari repetebat, ubi *signa dare* pro

ducem esse saepe occurrit. Hic autem significatus ineptam ταυτολογίαν efficeret. Signa, si quid video, ut gr. σήματα h. l. notant sidera, stellas: qua quidem significatione nil apud poëtas frequentius. Vespasianus, qui post apotheosin astri, non sideris, locum occupaturus erat, signa dare dicitur, quatenus stellas suas nautis conspiciendas praebet. Sidera enim et stellae differunt ab astris, quae stellas complectuntur: quippe astrum respondet Gallorum constellation, et Nostratium Gestirn. Maxime ad sententiam meam facit locus e Ciceronis Arateis v. 188. (v. Buhlii Arat. T. II. p. 16.) ubi, quod ibi de Nocte dicitur, ad Vespasiani astrum transferri potest. Ita ille locus:

*Haec tamen aeterno invisens curriculo Nox,
Signa dedit nautis, cuncti quae noscere
possent etc.*

Sic verba *signa dare* intelligenda esse videntur. Nova sed neutiquam admittenda est Delamalli interpretatio T. I. p. 102. „Signa dabis est, inquit, une allusion ingénieuse à l'expédition de la Grande-Bretagne. Vespasien qui la commandait, avait, comme tous les amiraux, un fanal attaché au vaisseau qu'il montait, et qui servait de ralliement à tous les vaisseaux de la Flotte.“ Slothouwerus in Actis Rheno-Traj. T. III. p. 168. et Frenzelius in Observ. Critic. Spec. 1800 eodem tempore h. l. ita mederi voluerunt: *Quum tu — seu — seu Sidon etc.* Ego verbis: *Seu tu etc.* cum antecedentibus artissime iunctis, h. l. ita scribo atque interpungo:

— *neque enim in Tyrias Cynosura carinas
Certior, aut Grajis Helice servanda magistris,
Si tu signa dabis: seu, te duce, Graecia mittet,
Seu Sidon Nilusque rates.*

Sens. Si tu coelo receptus astrum eris et sidera tua nautis conspicienda praebebis, nullus nauta, sive e Graecia veniat, ubi Helice, sive a Phoenicibus Aegyptiisve mittatur, ubi Cynosura observanda est, alia, quam tua, observabit sidera, quippe quae et Helice et Cynosura clariora et certiora erunt. *Aut*, quod *Grajis* praecedit, ob antecedens *neque* negandi potestatem accipit, hoc sensu: *neque certior Cyn.* — *neque certior est Grajis Helice*: de q. re v. Bentley: ad Horat. Epod. XVI, 6. Serm. 1, 6, 68. et Ruhnken. ad Vellej. Paterc. II, 45. Possit, si cui gravius a me huic loco inflicto videatur vulnus, et ante *Sidon* serveri, quod post *seu* et *sive* eandem disiungendi vim habere, docui in Ephem. Liter. Ienens. No. 246. p. 176. a. 1811. neque a vero abhorret, ignorationem huius rei librariorum induxisse, ut pro *si tu* scriberent *seu tu*. Mea emendatione orationis scabrities, quae in Vulgata est, remota et membrorum concinnitas restituta esse videtur.

I, 31. 32.

Ergo anteire metus, iuvenemque extinguere
pergit
Aesonium, letique vias ac tempora versat.

Burm. in Cod. inveniebat *grit*, unde eliciendum *quaerit*, quod unice verum est. Pelias, metus oraculo excitatos praevertere eniti-

tur, et, Iasonem exosus, *quaerit*, non pergit, quoniam nondum inceperat, eum e medio tollere. Argutius, quam verius, Burm. *pergit* defendit, quia vero sit simile, Peliam iam ab edito oraculo Iasoni insidias struxisse et nunc pergere. Rem conficit lib. VII, 447. ubi Medea ad Iasonem:

— — *teque iterum Pelias si perdere quaeret
Inque alios casus, aliasque immittet ad
urbes.*

I, 73. 74.

— — an socia Iunone et Pallade fretus
Armisona superet magis et freta iussa capessat?

Voc. *superet*, utcunque explices, cum sequentibus apte connecti nequit, licet cum Heinsio, Crusio in Probab. Crit. p. 98. Heynio ad Tibull. p. 189. Wagnero p. 14. *fera iussa* legas: quae verba lib. V, 660. firmari possent. Sine dubio *superet* vitio laborat, quod tamen levissima mutatione tolli posse videtur. Scribe:

Armisona speret magis et freta iussa capessat?

Iason dubitat, utrum Peliam patrum populique auxilio (v. 71. 72.) regno pellat, an *magis* h. e. potius Iunonis et Palladis ope fretus speret, fore, ut victor ad penates redeat, et ideo freta a Pelia iussa (v. 65.) capessat. cf. lib. VII, 452. „*Si tamen aut superis aliquam spem ponis in ipsis, Aut tua praesenti* etc. et cf. V, 650. *Magis* et apud alios et apud Nostrum saepe *potius* notat: v. Carrion et Burm. ad lib. III, 271. Non raro autem *superare* et

sperare a librariis confd. v. Intpp. ad Virg.
Aen. I, 42. et 291.

I, v. 130—34.

Hic insperatos Tyrrheni tergoze piscis
Peleos in thalamos vehitur Thetis: aequora
Delphin

Corripit; illa sedet deiecta in lumina palla,
Nec Iove maiorem nasci suspirat Achillem.

Ita v. 130. emend. Gronov. Observ. lib. IV.
c, 12. p. 656. cui Burm. Harl. Wagn. Delam.
accedunt. Poëta igitur secutus esset eorum
opinionem, qui Thetidem Peleo invitam nup-isse
narrant. v. Dorvill. ad Charit. p. 360. ed. Lips.
et Heyn. ad Tibull. I, 5, 46. — Codd. Mss.
variant. v. Intpp. ad h. l. Pius e pervetusto
codice notat: *spectata vago*, quam lectionem
ceteris praefero, quia digniorem et verio-
rem deae imaginem repraesentat. *Tyrrhenus piscis*
(v. Senec. Agam. v. 447.) est delphinus, qui
ita vocatur, quia apud Tyrrhenos et urbis et
navium symbolum erat. v. Spanh. de V. et Pr.
Num. I, p. 224. Notum vero hoc animal ob
insignem velocitatem, (v. Accii fragm. ap. Cicer. de
N. D. II, 35.) quam Poeta h. l. *vago tergoze* indi-
cat. Quae sequuntur verba: *illa sedet* etc., mire
turbata sunt. v. Intpp. Codd. Pii et Bonon. a
Delam. collatus, *corripit ac silet haec*, et Edit.
Pr. Bon. 1474. *corripuit silet haec*. Mihi *sedet*,
licet e Tibull. I, 6, 45. et Ovid. Met. XI, 237.
quodam modo firmari queat, ob anteced *ve-*
hitur valde languere videtur. Est haud dubie
glossema librarii, qui τὸ *silere* in pictura ex-
pres-

pressum concoquere non potuit, quamvis eum *suspirat* v. 133. meliora docere potuisset. Lectio *silet* doctior est, quam quae a librarii ingenio proficisci potuerit. Igitur totum h. locum ita refingo:

*Hic spectata vago Tyrrheni tergore piscis
Peleos in thalamos vehitur Thetis: aequora
delphin*

Corripit; at silet haec deiecta in lumina palla.

Voc. *silet* firmatur v. 133. et egregie exprimit deam non eiulantem, sed tacite suspirantem, quippe quae, ut Homer. Il. Σ. 434. canit: ἔτλη ἀνέρος εὐνὴν πολλὰ μάλ' οὐκ ἐθέλουσα. Thetis delphino vecta saepe a poëtis describitur v. Sil. Ital. XIV, 570. et quos ibi l. Ruperti.

I, 147. 48.

*Nigro Nessus equo fugit: acclinisque tapeti
In mediis vacuo condit caput Hippasus auro.*

Vocem *nigro*, pro qua Heins. h. l. et in Advers. p. 577. *aegro* i. e. saucio reponere mavult, recte defendit Burman. cf. Tib. VI, 522. cui ego quoque in verb. *in mediis*, quae ei suspecta sunt, accedo. Confirmat hanc suspicionem Cod. Burm. qui *in nexus* exhibet, unde V. D. *impexum-caput* ingeniose coniecit. Ego in h. verbis Hippasi epitheton latere atque ita a Valerio scriptum esse opinor:

— — — *acclinisque tapeti*

Immanis vacuo condit caput Hippasus auro.

Haec coniectura, a Vulgata non multum discedens, stabilitur ab Ovidio Metam. XII, 345. et

501. ubi Centauris, et a Germanico Caes. Arat. v. 40. ubi Chironi Centauro *immania membra et ingentia ossa* tribuuntur. Neque tamen pro mea opinione acriter pugnabo, si quis Vulgatam salvam cupiat et cum Heinsio ad h. l. et in Advers. l. c. et c. Drakenb. ad Sil. Ital. V, 607. eam, „*in medio Lapitharum et Centaurorum*“ interpretari malit. Recte Burm. auro de poculo aureo explicat: sic saepe v. c. Ovid. Met. VI, 488. „*Bacchus in auro*“ Iuvenal. Sat. V, 39 X, 27. Senec. Thyest. v. 453. Agam. 879. similiter *argentum* apud Senec. Thyest. v. 913. et *gemma* ap. Virgil. Georg. II, 506. et Grat. Falisc. Cyneg. v. 313. Edit. Princ. Bon. exhibet: *acclivisque napetis*. —

I, 283 — 85.

Septem Aurora vias, totidemque peregerat
umbras

Luna polo; dirimique procul non aequore visa
Cooperat a gemina discedere Sestos Abydo.

N. Heins. et Burm. legere malunt *aurora vices*: I. H. Vossius in Epist. Mythol. T. II. p. 68. probat. *dies*, quod Heins. in margine edit. Venet. invenit. Utrumque male. Aurora, quae Soli praecedit, (v. Voss. l. c. p. 64.) pro ipso Sole ponitur; huic vero *κέλευθός*, Arat. Phaen. v. 319. et *viae* Virg. Aen. VI, 797. German. Arat. v. 356. 572. et saepe assignantur: v. Drakenb. ad Sil. Ital. XV, 812. Sens. Septies Aurora vel Sol vias peregerat, i. e. septem dies praeterlapsi erant. — *Vices* autem et *vias* confuderunt librarii: quare apd. Senecam

Herc. Oet. v. 44. Herculis iactabundi verba ita corrigenda sunt:

*nec meos lux prosequi
Potuit triumphos. Solis excessi vias
Infraque nostras substitit metas dies.*

Vulgo: *excessi vices*. Sed non de alterna vice quadam, sed de spatio a Sole terminato sermo instituitur, quod itineribus suis Hercules fuerat emensus. Facit huc Minuc. Felix c. 4. „*Imperium ultra solis vias et Oceani limites propagavit*,“ quem locum, ne aliorum pennis me ornasse videar, Drakenb. ad Sil. It. l. c. me debere, gratus fateor. Gronovius, cuius editione Senec. Tragoed. usus sum, v. 45. legere mavult: *intraque nostras* h. sensu: „*longius pertinent metae victoriarum mearum, quam metae diei*.“ Quod valde arridet: similiter Poeta quidam (v. Scaligeri Catal. p. 209.) de Romanorum expeditione in Britanniam: „*Sol citra nostrum flectitur imperium*.“ Quam vocem *dies* I. H. Vossius in Valerio restitutam cupit, eandem Tibullo Eleg. I, 2, 54. parum commode intulisse videtur. Vide ipsum locum, qui in edit. Heyn. ita legitur:

*Cum libet, haec tristi depellit nubila coelo:
Cum libet, aestivo convocat orbe nives.*

Sermo ibi de saga venefica. Codd. variant ita: *aestivas nives provocat — ore*. *Nives* in omnibus legitur. Vossius in Symb. Crit. ad Tibull. p. 160. quod saga per aestatem nivem protulisse dicatur, absonum arbitratur atque ἀσύντακτον, et ita pergit: „*Mitten im Winter aus schmel-*

zenden Schnee Frühling schaffen, oder Sturm, Donner und Hagel auch im heitersten Sommer hervorbringen, das und ähnliches kann eine tüchtige Wetterhexe. Aber Schnee im Sommer? gewiss so wenig, als der ägyptische Zauberer eine Laus.“ Ipsa Vossii verba e consilio adscripsi. Addit porro, oppositi rationem postulare, ut ista maga coeli serenitatem nimborum nocte (Virg. Georg. I, 328.) obscurasse dicatur. Quod cum in Vulgata non inveniret, ex Ovidii Amor. I, 8, 9. imitatione: *Quum voluit, toto glomerantur nubila coelo; Quum voluit puro fulget in orbe dies*“ Tibulli versum ita refinxit:

Quum libet, aestivo fugit ab orbe dies.
et in texta h. emendationem recepit. Verum haud levibus haec violenta correctio premitur difficultatibus. Primum Ovidii imitatio, quam hic V. C. agnoscit, nimis remota est, quam quae huic emendationi opitulari queat. Deinde displicet transitus a verbo activo *depellit*, hoc praesertim nexu, ad neutrum *fugit*. Denique *fugit*, quod praeterito tempore, quia praesens penultimam corripit, sumsisse Vossius censendus est, non apte concordat cum *depellit* et *libet*, pro quo *lubebat* necessario requireretur. Ego h. locum sanissimum duco. Concedit V. C., uti ex allatis ipsius verbis intelligitur, a veteribus tantum potentiae tributum fuisse sagis, ut aestate tempestatem et grandinem excitare valerent. En, ipse ensem nobis porrexit, quo hanc emendationem iugulemus. Nam licet, si rem urgere vellemus, probatu non difficile esset, vim magicam per hiemem veris amoenitatem

producendi, quam Vossius agnoscit, aequè monstruosam esse, atque illam, qua aestivo die nives veri nominis concitasse h. l. venefica dicatur: tamen liberales simus concedamusque, *nives* h. l. non proprie sumendas esse, sed tantum *tempestatem*, *hiemesque* denotare. Sens. Saga illa, quum lubet, convocat orbe aestivo h. e. coelo, quale per aestatem esse solet, sereno *nives* h. e. tempestates, nubes nivosas, ventosque nivales, (Virg. Georg. III, v. 316.) coelum ante sudum obscurantes. *Nix* vero et *nives* apud poetas describendae tempestati perpetuo ferme inserviunt: v. infra ad II, 357. et add. Horat. I, od. 2, 1. „*Iam satis terris nivis atque dirae grandinis misit etc.*“ Epod. II, 50. „*At quum Tonantis annus hibernus Iovis Imbres nivesque comparat etc.*“ XIII, 2. „*Horrida tempestas coelum contraxit, et imbres nivesque deducunt Iovem etc.*; et German. Fragm. I. v. 1. „*Grandine permixtas Aries nivibusque caducis Spargit vicinas — nubes.* Sit penes Te, Eichstadi Elegantissime! iudicium, utrum recte huius loci causam egerim: redeamus ad Valerium Nostrum. *Discedere* v. 285., pro quo Edit Bon. 1474. *descendere* habet, explicuit Heynius ad Virg. Aen. III, 411. Harlesius, (quod perinvitus moneo!) Argonautis Seston et Abydon apparuisse dicit, p. 85. cum tamen h. l. de Phrixo et Helle, ariete aufugientibus, sermo sit. —

I, 330. 31.

— — quoties raucos ad litoris ictus
Deficiam, Scythicum metuens pontumque polumque.

Ita dedit e vet. cod. Carrion, quem secuti sunt N. Heins. Burm. Harl. Wagn. Delam. Codd. Vat. Mon. Bon. quos Del. contulit, et Edit. Pr. Bon. 1474. et Paris. 1500. exhibent *pontumque cretamque*, unde, nisi me omnia fallunt, recte Maserius *pontumque Cytamque* elicuit. *Cyta* fuit, ex poëtarum testimonio, (nam Geographi h. urbem ignorant v. Mannerti *Geogr. der Gr. u. Römer* T. IV. p. 410.) urbs Colchidis et Medae patria, quae hic bene cum Ponto Euxino iungitur ad significanda pericula, quae Iasoni terra marique exantlanda erant. Ponitur pro *terra Colchica* in universum, ut lib. VI, 693. *terrae Cytaeae*. Et v. 428. *Cytaei* et v. 543. 595. *proceres Cytaei* pro Colchicis civibus et proceribus ponuntur. Simili modo *Phasis* ad terram totam significandam memoratur lib. I, 43. et 87. II, 579. Contra hanc Maserii emendationem surgit N. Heins., et istam urbem *Cytaeam* non *Cytam* esse dictam, Stephani Byz. auctoritate fretus, contendit. Sed hic diserte ita: *Κύτα, πόλις κολχική, πατρίς Μηδείας*. et Xylander, qui primus *Κύταια* scripsit, a Berkelio p. 495. ideo taxatur. Eandem memorat Auct. Etymol. M. Videtur duplex illius nominis forma in usu fuisse: nam Etym. M. s. *ἀμαραντὸς: Κύταια, πόλις Σκυθίας. Κύτα, πόλις Κολχίδος*. Quam hic diversam dicit esse urbem, unam eandemque esse docet Luc. Holsten. in Castigatt. ad Steph. Byz. p. 181. Item Tzetzes ad Lycoph. p. 35. *Κύταια, πόλις Κολχική*. Hanc formam stabilit inprimis, graec. poëtarum imitator, Propertius, ap. quem I, 1, 24. *Cytaeaeus* occurrit: v. Burm. ad h. l. p.

18. Haec adiectivi forma supponit nomen: *Cytaea*, uti *Cytaeus*, (*Κυταῖος* Apoll. Rhod. II, 1095.) quod toties occurrit, a *Cyta* descendit, uti *Aeaeus* ab *Aea*, *Cirrhaeus* a *Cirrha*, *Oetaeus* ab *Oeta* et *Idaeus* ab *Ida*. Inde *Medea* a Propert. I, 1, 73. *Cytaeis* vocatur, quam vocem Burm. p. 215. perperam a *Κύταια* derivat. Cf. de h. re Martin. Dict. Univ. Lexic. T. VI. neque improbabilis est Mannerti l. c. suspicio, *Cytam* eam esse urbem, quam Procopius lib. IV, 14. *Κουταρίσιον* appellat et Aetis patriam facit. Ipse Heinsius in Advers. p. 655. palinodiam canere videtur. Quae cum ita sint, haud dubitanter Maserii correctio in textum recipienda esse videtur. Vulgata lectio *cretamque* inde fortasse orta est, quod eiusdem nominis urbs in insula Creta ut fuit, narratur a Ptolemaeo lib. IV, c. 17.

I, 420.

Taurea vulnifico portat caelataque plumbo
Terga Lacon.

Codd. Vat. Monac. *celera plumbo*. Cod. Bon. et edit. Bon. 1474. *celer aerea*. Cod reg. *celer insita*. Vet. Cod. *caelataque*: item Burm. Cod., qui tamen in optima hac lectione non acquievit. N. Heins. certatim conj.: *praesuta*, *vallata*, (v. eius not. ad Sil. Ital. II, 474.) *velata*: quarum duas posteriores coniecturas amplectebatur Burm. Male. Wagner. recte *caelataque* defendit et de prominentibus plumbeis globulis explicat, quibus caestus distincti erant. Apte provocat ad lib. V, 7. *caelata velamina*. Adde Ovid. Met. IX, 189.

vestra virtute relatus
Thermodontiaco caelatus baltheus auro.

h. e. qui aureis globulis aliisve figuris asper
erat. Similiter German. in Arat. Phaen. v. 592.

*Orion humeris splendeat, magnaue Divi
Vagina et claro caelatus balthus igni.*

ubi baltheus stellis affixis ornatus cogitandus
est. In caestibus videntur asperis illis globu-
lis hoc spectasse, ut eo graviora infligerent vul-
nera, inde h. l. *vulnificum plumbum*.

I, 755--58.

Flagrantes aras vestemque nemusque sacerdos
Praecipitat, subitusque pavens circumspicit
Aeson

Quid moveat? — Quam multa leo cuncta-
tus in arcta

Mole virum, rictuque genas et lumina pressit:
Sic curae subiere ducem etc.

Recte Wagn. et Delam. T. 1, p. 207. de
finiendo sacro h. locum interpretantur. Voc.
nemus Pius de lignis ad sacrum paratis expli-
cat; assensi sunt Harl. et Delam. Wagn. tacet.
Burm., quia non intellexit, conj. *pecus*. Nol-
lem factum. Admittit haec vox duplicem in-
terpretationem. Possunt cogitari *vittae sacri-
ficales*, quas Alcimede (nam haec intelligenda
est, non Aeson!) capiti impositas, dum sacra
faceret, gestabat. Est hic significatus paulo
rarior, neque tamen poëtis inauditus. Per-
quam idoneus locus est ap. Stat. Sylv. III, 1,
185.

*Sic ait, et tangens surgentem altaribus ignem,
Populeaque movens albentia tempora sylva,
Et Styga et aetherei iuravit fulmina patris.*

Sermo est de Hercule, qui *populea sylva* i. e. corona cinctus sacrificavit. Hinc Senecae locus in Herc. Oet. v. 1641. ita corrigendus est:

contexit pyram
Populea sylva, frontis Herculeae nemus.

Vulgata: *frondis nemus* vix ferri potest. cf. Herc. Fur. v. 893. *Nemus* h. Senecae loco aperte coronam, vittas denotat. Adde Ovid. Met. XI, 164. ubi *sylva* ob v. 157. de frondibus Tmoli, Dei montani, caput obvelantibus explicanda est: qui tamen locus non nisi ad excusandam significationis insolentiam valet. Eos autem, qui sacris infernalibus operarentur, vittatos fuisse, satis notum est: adjiciam tamen Valerii nostri locum lib. III, 424. eumque, quia ad secundam h. vocis explicationem ducit, adscribam:

*Tempora tum vittis et suppliance castus oliva
Implicat, et stricto designat litora ferro:
Circum humiles aras, ignotaque nomina divum
Instituit, sylvaque super contristat opaca,
Utque metum numenque loco, sacraeque quietem
Addidit.*

Mopsus, Manibus sacra facturus, vittis ornatus incedit et exstructas aras *sylva contristat opaca*. Sic nimirum aras frondibus operire solebant ad horrorem excitandum: hinc infr. v.

456. *frondentes arae.* v. ibi Burm. Huc facit Ovid. Metam. VII, 240.

*statuitque aras e cespite binas,
Dexteriore Hecates, at laeva parte Iuventae.
Quas ubi verbenis sylvaque incinxcit agres-
ti etc.*

Possis igitur *nemus praecipitare* ita intelligere, ut Alcimede perturbata frondes, quibus aras contexerat, dissiparit. Prior explicatio praestare mihi videtur: sed iudicium sit penes Te! — V. 156. pro *subitisque pavens* scripsi *subitusque*, quia hoc epicae orationi convenientius est, uti harum rerum gnarus facile sentiet. Amant nimirum poetae adiectivum participio sine copula iungere: loca attulit V. D. in Miscell. Observ. Vol. I. T. I. p. 10. 11. — In verbis: *rictuque genas* veteres Intpp., quotquot sciam, omnes haeserunt Wagner., h. verbis sensum inesse negans, ad ineptam Columbi correctionem: *rictumque gemens* amplectendam pronus est. Burm., rectam viam ingressus, ea non perrexit. Eandem interpretandorum horum verborum rationem mecum iniit Delam. (T. I. p. 208.), quo consensu, ut hic, ita quoque alibi, vehementer gavisus sum. In h. versu egregia inest et ad naturae veritatem expressa beluae descriptio, quae furore vel dolore exasperata fauce aperiunda, unde *rictus fit*, *genas* h. e. eam vultus partem, quae infra oculos est, premit h. e. sursum trahendo corrugat, ita ut simul oculi comprimantur. Hoc esse ferocientium animalium, cum alii multi, tum disertus Nostr. locus lib. III, 739. docet: ubi nolim

quisquam c. Heinsio orbes sollicitet. *Genae* notant vultus partem infra oculos v. Cicer. de Nat. D. II, 57. „*genae oculos ab inferiore parte tutantur*,“ et Plinius H. N. XI, 37. sect. 38. „*infra oculos malae, quas prisci genas vocabant*.“ Festus s. *genae*, „*alii eas partes putant genas dici, quae sunt sub oculis*. Praestat in hac explicatione acquiescere, quam quicquam mutare! — Cum vero vocis *genae* fecerimus mentionem, non possum a me impetrare, quin eam bis Silio Italico restituam. Tu, Praestantissime! mihi hoc dabis, ut Te his in literis nonnunquam a Valerio Flacco ad alios poëtas abducam, de iisque aliquantisper Tecum loquar. Age, primum videamus Punic. I, 421–25. ubi Murrus, Poenos Sagunti moenia subeuntes fortiter repellens, cum apro ita assimilatur:

*Fulmineus ceu Spartanis latratibus actus,
Quum sylvam occursum venantum perdidit hirto
Horrescit setis dorso, et postrema capessit
Praelia, canentem mandens aper ore cruorem:
Iamque gemens geminum contra venabula
torquet.*

Dedi textum Drakenb. Versu ultimo dici non potest quantopere VV. DD. aestuarint. v. Drakenb. et Ruperti ad h. l. qui posterior e Cod. Col. et Oxon. h. v. ita refinxit:

*Iamque gemit geminans contra venabula
dentem.*

quae emendatio ipsi auctori tantopere placuit, eam ut confidenter in textum reciperet. Ve-

rum turbat totam hanc comparisonem et a vero poëtae scopo aberrat. Nam si finem, vel, ut c. Dialecticis loquar, tertium comparisonis attentius inspexeris, non expectabis aprum contra venabula fremitu stantem, qualem Rup. correctio sistit, sed proruentem et sese projicientem. Nam Murrus, qui apro assimilatur, fulmineus per catervas ruit easque prosternit. cf. v. 376-419. Huic imagini ut consulatur, fortasse e cod. Put. et vet. ed. Rom. ubi *iamque gemens geminam — fertur*, hanc elicias lectionem:

Iamque genas geminans contra venabula fertur.

Genae h. l. sunt maxillae, uti apud Stat. Theb. II, 129. *laxatque genas*, quas geminare et dentes collidere solent efferati apri. Drak. laudat Hom. Il. λ, 414. ubi de apro *θήγων λευκὸν ὀδόντα μετὰ γναμπτήσι γένυσι*; alia dabit Cerda ad Virg. Georg. III, 248. Huc facit quoque Apollon. Rhod. III, 1350.

Γνάμψε δὲ γούνατ' ἐλαφρά, μέγαν δ' ἐνεπλή-
σατο θυμὸν

Ἀλκῆς, μαιμώνων συὶ ἔικελος, ὅς ῥά τ' ὀδόντας
θήγει θηρευτήσιν, ἐπ' ἀνδράσιν, ἀμφὶ δὲ πολλὸς
Ἀφρὸς ἀπὸ σώματος χαμάδις ῥέε χωμένοιο.

quem locum si dicas Silio obversatum esse, vix dissentiam. cf. Ovid. Halieut. fragm. v. 59.

*Actus aper setis iram denuntiat hirtis,
Et ruit oppositi nitens in vulnera ferri,
Pressus et emisso moritur per viscera telo.*

Pergamus ad alterum: Punic. IX, 149.

*Cur trepidas? da, nate, magis, da jungere
pectus.*

Constanter legitur *magis*: quod maxime friget. D. Heins. conj. *manus* idque probat N. Heins. ad Valer. Fl. I, 41. hic vero Vulgatam propugnat, accedente Drakenb. — I. Ch. Th. Ernesti (T. I, p. 451.) cum D. Heinsio, *manus* legere vult, et, ne *manus* seq. versu recurrens offendant, idonea declamatione evitari posse dicit. Argutum! Ego ita h. l. corrigo:

*Cur trepidas? da, nate genas, da iungere
pectus.*

quam emendationem suadet Valer. Fl. lib. III, 309.

*Fas tamen est conferre genas; fas iungere
pectus.*

et quam egregie nunc paternus amplexus in suavi illo Silii loco depingatur, liquet.

I, 779. 80.

Hunc sibi praecipuum, gentis de more nefandae,

Thessalis in seros Ditis servaverat usus.

Wagn. p. 50. post *more* incidere et pro *nefandae*, quod parum honorificum sit Alcimedepitheton, aliud substituere suadet vocabulum: qua tamen ratione totus locus luxatur. *Thessalis* est hic et v. 737. nulla alia, quam Alcimede, quae artes magicas exercet, uti in Thessalia nobilioris quoque stirpis feminae facere consueverunt. v. I. H. Voss. ad Virg. Ecl.

VIII. p. 416 — 17. et 420. 23. *Gens nefanda* significanter appellatur Thessalica, quia *nefandas* i. e. magicas artes (*artes monstrosificas* Val. Fl. VI, 153.) exercebant. v. Dan. Heins. et Drakenb. not. ad Sil. It. VIII, 500. Voc. *seros*, pro quo ego olim *sacros* tentabam, omnium ferme Codd. testimonio nititur: nam solus Harles. e Cod. not. *miseros*: quae voces saepe invicem confusae sunt v. Drakenb. ad Sil. Ital. IV, 401. et Burm. Sec. ad Anthol. Lat. T. I. 142. Nil in toto loco mutem.

I, 783. 84.

— — neque enim ante leves niger avehit
umbras

Portitor et cunctae primis stant faucibus Orci.

Offendebat VV. DD. *cunctae*: pro quo Wagn. *functae* coniecit, quod valde ignavum et ieiunum est. Iacobsius, cuius ingenio loci II, 259. et III, 670. egregie emendati debentur, in Matthiae Miscell. Phil. I. p. 72. et in Additam. ad Athen. p. 334. legere mavult *vinctae* et intelligit *καταδεσμούςς* magicos. *Vincire*, (ut *defigere* v. C. Barth ad Stat. Theb. X, 121. et N. Heins. ad Ovid. Amor. III. 7, 29), est in re magica verbum usitatum v. Iacobs. l. c. At vereor, ne haec correctio non necessaria sit. In Codd. Mss. ne levissimum quidem, quod corruptionis suspicionem injiciat, apparet vestigium. Vulgatam recte defendit Delam. T. I. p. 201. *Cunctae* umbrae h. l. sunt congregatae, condensatae v. Festus: *cuncti* significat quidem omnes, sed *coniuncti* et *congregati* v. Vos.

sium ad Catull. c. 67. p. 260. et Burm. ad Lucan. III, 18. Vulgata igitur commodum sensum fundit. Edit. Pr. Bon. 1474. hab. *advehit*. Narrationis similitudo in memoriam revocat Sil. Ital. XIII, 800, ubi Scipio, qui inferos adierat, a Sibylla Cumana quaerit, quae Umbrae adveuiant, et

Heroum effigies maiores accipit umbras.

Ire viro stupet Aeacide, stupet Hectore magno.

Ire viro Codd. et vett. Editt. omnes: quam prave, liquet. N. Heins. conj. *in primo*, vel *in torvo*: sed haec a Vulg. nimis discedunt, et *stupere in aliquo*, etsi obvium sit, (v. Heins. et Drak. ad h. l. et add. Virg. Aen. X, 446.) ob sq. *Stupet Hectore* parum placet. Burm. tent. *in diro* vel *inque fero* (ita apd. Stat. in Achill. II, 178. *ferus Aeacides*.) Aliorum pericula, quae Drak. et Rup. afferunt, non moror: adjiciam meam correctionem. Vide, an sic scripserit Silius:

Ire cito stupet Aeacide, stupet Hectore magno.

Cui Homericus πύδας ὤκνῃς Ἀχιλλεύς notus est, qui, uti Hector μέγας, μεγάθυμος, sic perpetuo fere ταχὺς, ταχὺς ἔπεσθαι describitur, is, opinor, de h. emendationis probabilitate vix dubitabit. Latini Ipoëtae ob eandem virtutem eum laudant. v. Catull. LXIV, 541. Ovid. II. Amor. I, 29. (ubi nil mutandum!) Senec. Agam. v. 619. alibi. *Ire cito* notus est Graecismus (v. Bentley. ad Horat. I, 1, 6.) quem praesertim Silius secatur. v. Rupert. in Append. p. 175. qui ingentem similium locorum farraginem e Punicis

collegit. Possit et legi: *inde cito*, ita ut *inde* pro *deinde* positum sit, ut saepe, v. Burm. ad Valer. Fl. III, 63. et Spalding ad Quint. Inst. Orat. Prooem. v. 4. Praestat tamen prius, quia Vulg. magis commendatur.

I, 823 — 26.

— — primoque rudem sub limine rerum
Te, puer, et visa pallentem morte parentum
Diripiunt, adduntque tuis; procul horruit
Aeson

Excedens, memoremque tulit sub nubibus
umbram.

Wagn. priora verba c. Pio de puero Promacho, primos vitae annos agente explicat; in eiusd. Comment. p. 52. leg. *lumine*, quod Delam. in Cod. Mon. reperit. Utrumque male. *Limine* bene se habet et explicandum est de introitu vel vestibulo domus, ex qua procedit puer *rudis rerum* h. e. eorum, quae acta erant, ignarus, et domo egressus, visa parentum morte, pallescit. Hic est sensus unice verus! Verba *sub nubibus* ante Wagn. nemo, quantum sciam, explicuit; qui ita: *ulciscendi cupiditatem ad inferos secum abstulit*: quae, quomodo h. v. insint, non exputo. Delam. T. I. p. 213. de veterum opinione cogitat, qua animam in aethera resolvi statuebant. de q. v. I. H. Vossius ad Virgil. Georg. IV. p. 805. Cum tamen Homerus et Virgilius, quos Noster strenue secutus est, opinionem, qua animus ad inferos descendit, exprimant, rectius fortasse ita legatur:

memoremque tulit sub manibus umbram.
Aeson

Aeson excedens sc. vita, moriturus conspicit filium a regis ministris iugulatum atque indignabundus et vindictae memor (v. 806. et Burm. ad I, 773.) ad Manes descendit. *Sub*, ubi motum in locum aliquem indicat, sexto passim iungitur casui v. Heyn. ad Virgil Georg. IV, 43. Aen. II, 472. in V. L. *Memor umbra ut animae memores* apud Nostr. III, 449. Vocabulum *nubes* sine cunctatione e Statio (Achill. II, v. 307.) ejiciendum est, cui nativam lectionem restituisse mihi videor. Nam alium iam hanc emendationem occupasse, nusquam me legere memini. In edit. Barthiana, qua sola usus sum, ita legitur:

iamque ardua crescere nubes

Incipit, et Scyros longo decrescere ponto.

Est hic graphica reditus Ulyssis descriptio. Merito offendit *nubes*, cum insulae cuiusdam nomen requiratur. C. Barthius, hoc sentiens, tent. *Delos* vel *Cynthos*. Invita Minerva! Si vv. 3 — 5. eiusdem libri

iam raditur alta

*Lemnos et a tergo decrescit Bacchica Naxos
Ante oculos crescente Samo*

comparas, ubi de Ulysse in Scyrum navigante agitur, nihil dubitari potest, Statium scripsisse:

iamque ardua crescere Naxos

Incipit, et Scyros longo decrescere ponto.

Quodsi enim Naxos in insulam Scyron proficiscenti decrescit, (de qua v. eleg. v. Burm. ad Val. Flacc. VI, 593. debet redeunti crescere h. e. eminere, clarius apparere.

Lib. II, v. 57 — 62.

certusque ad talia Titan
 Integer in fluctus et in uno decidit Euro.
 Adde, quod in noctem venti veloque marique
 Incumbunt magis: it tacitis ratis ocior horis.
 Atque adeo non illa sequi mihi sidera mon-
 strant,
 Quae delapsa polo reficit mare: etc.

Obscuro huic loco inde a v. 55 — 65. lux affe-
 renda est ex Arati Diosem. v. 46. etc. et Vir-
 gil. I Georg. v. 427. Inde a v. 57. de pro-
 gnosticis e Solis occasu capiendis agit. Titan est
certus h. e. purus, splendidus, v. Burm. ad lib.
 I, 17. Sic apd. Arat. in Diosem. v. 93. καθα-
 ρὸς et v. 94. et 126. ἀνέφελος. Sic contra *in-*
certi soles apud Virg. Aen. III, 203. et *incerta*
Luna apud Eund. Aen. VI, 270. ibiq. Heyn.
 — Verba *imo Euro* (ita olim legebatur) expl.
 Is. Vossius: *Sol ad Antipodes delapsus est.*
 Inepte! Carrion e Codd. dedit. *uno Euro.* Res-
 te! (*unus* et *imus* frequenter confd. v. Drak.
 ad. Sil. Ital. V, 111. IX, 366.) Et sensum h. l.
 ita constituit: *solo Euro flante Sol occidit, quod*
signum tempestatis serenae est. Similiter De-
 lam. T. I. p. 508. qui rem facile expedit: *La*
traduction, inquit, explique ce passage d'une
manière très précise. Iam eam accipe:

Et Phébus (croyez-moi, ce signe est assuré)
Phébus au sein des flots s'est plongé sans
nuage,
Et seul le doux zéphyr murmurait sur la
plage.

Quodsi horum Virorum interpretatio admittitur, Eurus de quovis intelligendus est vento, qui unus, tacentibus ceteris, sub solis occasum flat, et tempestatis serenitatem annuntiat. De quo tamen prognostico nil usquam me legere memini, si a duobus Festi Avieni in Arat. Progn. locis discesseris, qui aliquatenus huc trahi posse videntur. Alter legitur a v. 238—41. ubi de Sole:

*Et si tranquillo convexa cucurrerit Austro,
Indideritque facem ponto deus integer, atra
Nube carens, purusque coma, et splendidus
orbe,*

Convenit eoae faciem praesumere lucis.
Alter v. 295 — 300.

*Puras si Phoebus condat habenas
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
Tingat, ac in lapsu nubes ignita sequatur,
Noxque diesque dehinc venturi rursus eoi
Nimborum expertes et tempestatum atrarum
Durabunt.*

Uterque locus *ὑνεμίαν* sub solem occidentem indicare videtur: quare quispiam induci posset, ut ap. Valerium: *et nullo decedit Euro* scribendum censeret. Sed hunc locum ego ampliandum esse iudico! — V. 61. Hic Codd. et Editt. omnes in Vulg. consentiunt. Sed quot fluctus excitarunt VV. DD! — Is. Vossius et Schrad. ad Mus. p. 68. corrig. monstrat, prior ad navem, posterior ad Palladem referens. Io. Columbus: *constat*. Nic. Heins. *mens fert vel mens stat*. V. D. in edit. Bon. *mos est*. Wagner:

mens est. Jacobs. in Ephem. lit. Univ. No. 26. an. 1807. p. 203. *Arsque adeo — monstrat! —* En! quot capita, tot sensus! Delam. T. I. p. 308. in Vulg. acquiescens: *Monstrant*, inquit, *est bien.* *C'est la manière très usitée, qu'emploient les Latins pour rendre notre impersonale on. Monstrant, l'on m'instruit.*“ Iudicium Tuum de h. interpretatione non praevertam: vide, quid ego praestiterim. Ad *monstrant* e versu anteced. eliciendum esse videtur subiectum: *tacitae horae*: quibus noctem designari, docuit iam Zinzerling. ad h. l. cf. Burm. ad v. 38. et 41. Nexus vero totius loci hic est: Argonautae aversati fuerant nocturnam navigationem v. 38—43. Tiphys contra docet, nocturnum tempus eam secundare. Nam, inquit, tacitis horis h. e. nocte navis it citior, quia venti velo marique magis incumbunt. Neque tamen hoc est unicum noctis commodum, sed haec ipsa nox, hae tacitae horae adeo mihi monstrant, (*Φαίνουσσι* v. Arat. Dios. 342.) illa sidera non sequi, quae mare reficit: h. e. per noctem melius intelligo, quorsum dirigam cursum et quae sidera mihi sequenda fugiendave sint: quare non est, quod nocturnam navigationem aversemur. Rem egregie illustrat Aratus Phaenonom. v. 408—12.

Σήματ' ἐποικτεῖρουσα πολυῤῥόθιους ἀνθρώπους.

quem locum vertit Festus Avienus v. 864-67.
et Cicero (v. supr. ad I, 14.) v. 188-91. Cf.
Valerius Fl. lib. IV, 82.

*Iam Minyae mediis clarae per sidera noctis
Fluctibus intulerant placido cava lintea cursu.*

et lib. V, 70.

*primo laetos sic tempore rector
Ingreditur cursus: etenim dat candida certam
Nox Helicen.*

Ceterum in exprimenda Tiphys imagine No-
ster ante oculos habuit Virgil. Aen. III, 512-17.

II, 253 — 60.

*tunc excipit artus,
Obnubitque caput, tacitumque ad conscia
Bacchi*

*Templa rapit: primoque manus a limine
tendens,*

*Exime nos sceleri, pater, et miserere piorum
Rursus, ait. tacita pavidum tunc sede locavit;
Sub pedibus dextraque dei. latet ille receptus
Veste sacra. voces tholus et trieterica reddunt
Aera sonum, fixaeque fremunt in limine tigres.*

Si verum est, quod I. H. Vossius in Symb. Crit.
ad Tib. I, 21. p. 141. de usu voc. *tum* et *tunc*
apud poetas docet, prius semper ante Conso-
nantes et Vocalem elidendam, posterius ante Vo-
cales poni debere: hoc loco etiam scribendum
erit: *tum sede locavit*: uti iam Wagn. Noli au-
rem consulere, quae utique ὁμοιοτελεύτου κακο-
φωνία *pavidum tum* offenditur. Igitur *tum*

restituendum erit Valer. III, 492. ubi illud iam in Edit. Princ. Bon. 1474. invenitur, et viginti et octo Valer. locis, ubi ante Consonantem positum est. Ego contra Codd. nil mutem! Burm. concoquere nequit, quomodo quis sub pedibus statuae et dextra latere potuerit, sed recte V. D. in Obs. Misc. monuit, *sub* notare *inter*. Mihi *sub pedibus et dextra latere* videtur esse locutio proverbialis, pro *in tutela aliquius esse*. Male autem hi versus interpunguntur; melius sic:

tacita pavidum tunc sede locavit.

*Sub pedibus dextraque dei latet ille, receptus
Veste sacra.*

Male Wagn., commate post *locavit* sublato, verba *sub pedibus — dei* cum anteced. iungit: quod, quia *sede* praecedit, ferri nequit. Idem *veste* haud male de velaminibus statuae basin tegentibus explicat; possit etiam cogitari amiculum, quo dei statua contegebatur. Ita apud Prop. IV, I, 118.

*Victor Oilide, rape nunc, et dilige vatem,
Quam vetat avelli veste Minerva sua.*

Nam male Heins. pro *veste* legere vult *sede*: melius Brouckh. *veste* defendit, cui iure accedit Künöl. T. II. p. 535. — Vers. 259. probabis mecum verissimam ingeniosissimi Iacobsii emendationem: *voces tholus etc.* quam in Ephem. lit. Un. l. c. p. 197. et in Addit. ad Athen. p. 42. proposuit. Eandem, tanquam sui ingenii foetum, proposuit Delam. T. I. p. 345. *Fixae tigres* quae sint, necdum satis intelligo. Wes-

seling. in Probab. Crit. p. 62. de tigrillum pel-
libus interpretatur, quae a ventis agitatae fre-
mitum edidissent: ei accedit Ruhnck. ad Tim.
Lexic. p. 257. Rectius Wagn., qui aeneas tigril-
lum formas cogitat, etsi in eo falli videtur, quod
eas tympanorum sonitu resonasse putat. Omni-
no tota res in miraculum hic vertitur. Nimi-
rum ut Hypsipyle sibi persuaderet, preces pro
patris sui salute fusas a Baccho esse exauditas,
totum templum contremiscere, tympana sponte
resonare et tigrillum aeneae formae, quas ad
fores stetisse liquet, fremere inceperunt. Ita
Bacchus suum patefecit favorem et tutelam spo-
ndit. — *Tacitum*, quod v. 254. adverbiali-
ter ponitur, reddendum forsitan est Virg. Ecl.
VI, 16.

Serta procul, tacitum capiti delapsa, iacebant.

Vulgatam, *tantum* expl. I. H. Vossius p. 297.
modo et ita vertit: *Ferne lag, nur eben dem
Haupt entglitten der Laubkranz.* Hic signifi-
catus, Turselino plane ignotus, rarissimus et
a Vossio Valer. Flacce I, 546. probatus est:
addere possum Cicer. Ep. ad Div. VII, 23.
„*Tantum ex Arpinati veneram, cum mihi a
te literae redditae sunt.*“ Sed, testor iudicii
Tui elegantiam, quid lectoris intererat scire,
utrum tempore longo vel brevi ante *serta* ca-
pite deciderint? Nonne hoc friget? Quod si
vero *tacitum* i. e. non sentiente Sileno, mecum
legeris, multum suavitatis tota somnolenti Sileni
imago lucratur. Similiter *tacitum* occurrit
apud Valer. Fl. IV, 57. „*tacitumque pudet potuisse
relinqui, ubi tacitum cum relinquere iungatur,*

necesse est: nam non audiverat Hercules, ipsum ab Argonautis vocatum esse: hinc putabat, tacite se relictum esse. Ita porro apud Sil. Ital. VII, 162. et pari ratione *per tacitum* ap. Eund. X, 353. Amant sic loqui Poëtae latini, qui orationem suam ad gr. linguae indolem conformabant. Quare non erat, quod Heinecke in Animadv. ad Iuven. Sat. p. 89. de v. *laevum* dubitaret: quod Rup. recte *a sinistra parte* exposuerat. Uti enim *tacitum* et *per tacitum* unum idemque est, ita *laevum* (Valer. Fl. I, 156) et *in laevum* (Val. Fl. IV, 311.) sinistrorsum denotat, cui opp. *dextrorsum*, (v. Horat. II. Sorm. 3, 50.) quam vocem Carmini de laudib. Herc. v. 124., quem iure Gesner. asterisco notavit, hac occasione restituamus. Corrigo enim:

*Sed flatus monstri, dextrorsum Siria cessent
Sidera.*

Vulgata *dextro iam* vix ferri potest. Meam correctionem stabilit Accii fragm. ap. Cicer. de Divinat. I, 22.

*dextrorsum orbem flammeum
Radiatum solis liquier cursu novo.*

Sensum emendati loci Gesnero melius expos. Wernsdorf. in P. Lat. M. T. I. p. 292. — N. Heins in Advers. p. 446. pariter in Senec. Herc. Oet. v. 532. pro *tantum* scribere mavult *tacitum*: parum recte; sed in eadem Trag. v. 537. pro Vulg. *tactu intimas* videtur, nexus causa, scribendum esse *tacitum intimas*: hoc enim loco elisio librariis sine dubio fraudi fuit. Sed redeamus ad Valerium.

II, 357 — 60.

Pliada lege poli nimboſo moverat aſtro
Iupiter, æternum volvens opus, et ſimul undiſ
Cuncta ruunt: unoque dei Pangaea ſub ictu
Gargaraque et moeſti ſteterunt formidine luci.

Wagn. in Comment. p. 72. *uno ſub ictu expl. ſuper-*
perciliorum motu? quod ego, quid ſibi velit,
non aſſequor. Sensus in aprico eſt: cogitan-
dum de imbre vel grandine, quae terram *icere*
vel *percutere* ſaepe dicitur, v. c. ap. Virg. Aen.
IX, 669. „*verberat imber humum.*“ cf. Tibull.
I, 2, 7. ibiq. Heyn. et Horat. III, od. 1, 29.
German. Arat. Progn. Fragm. II, v. 50. „*Et*
coelo diri deiecti grandinis ictus:“ Columella
lib. X, de cult. Hort. v. 330. „*grandine dila-*
pidans hominumque boumque labores;“ quem
expreſſiſſe videtur Claudian. de bell. Get. v.
240. „*lapidosi grandinis ictus.*“ Ita porro de
eadem re *plangere* ap. Virg. G. I, 334. *pulsare*
ap. Eund. Aen. IV, 248. German. l. c. v. 22.
Ovid. Met. VI, 692. Ep. ex Pont I, 7. 12. *illi-*
dere ap. Sil. It. V, 385. *quaterere* apud Noſtr. I,
82. „*quam turbidus atro Aethere caeruleum*
quateret cum Iupiter imbrem: ita enim h. l. ob
Codd. Vat. Mon. et Edit. Pr. Bon. legere ma-
lim; *percutere* apud Senec. Hippol. 383. „*mades-*
cunt imbre percussae nives,“ quae lectio, N.
Heinsio ad Ovid. Faſt. III, 236. etiam probata,
egregie locis ll. firmatur. Apud Stat. Theb. V,
390. occ. *verberare* de nive: quare poëtam vitu-
perat C. Barth. T. III. p. 177. Perperam! Et-
enim ibi vel de grandine cogitandum eſt, uti
lib. VIII, 408. *nix ſolida* et ap. Valer. Fl. V,

307. *nix horrifera*, vel Papinius Graecorum exemplum secutus est, qui χιονόβλητος (Aristoph. Nub. 271.) et χιονόκτυπος (Sophocl. Ajax. v. 695) eodem modo usurpant. Ceterum, ut recte censuit Jacobs. in Ephem. lit. Univers. l. c. p. 209. pro *steterant* leg. *steterunt*: de qua solenni poëtarum licentia vide, q. l. Burm. Sec. ad Anthol. Latin. T. I. p. 538. et Drackenb. ad Sil. V, 264.

II, 439—40.

Hactenus in populos, vates Samothraca, diemque Missa mane: sacrisque metum servemus opertis.

Vexatissimum h. locum VV. DD. tanta coniecturarum multitudine distraxerunt, ut ex hac voragine vix emergere possimus. Omnia eorum pericula commemorare atque excutere, piget. Ego exhibui textum edit. Harles. — Wagn. expressit Schraderi emendationem: „*Hactenus — vati, Samothraca, diemque Missa vale*; contra quam quaedam iam monuit Jacobs. in Ephem. lit. Un. l. c. p. 194. qui ibi et in Additam. ad Athen. p. 164. h. Valerii locum ita sanavit: *Hactenus — valeas, Samothraca, diemque Missa almam, sacrisque etc.* Haec autem correctio vereor, ne multis displiceat, quia τὸ *almam* valde ieiunum est. Delam. T. I. p. 369. h. l. interpunctione iuvare studet: *Hactenus in populos, vates, Samothraca, diemque Missa: mane sacrisque etc.* et addit: „*Prêtre d'Apollon (vates) en voilà assez de dit, de révélé aux peuples et au jour sur les mystères de Samothrace, hactenus Samothraca (sacra) missa in populos diemque: arrête, mane, et respecte le secret de*

ces mystères, sacrisque metum servemus oper-
tis.“ Huic correctioni, si sensum spectes, non
ineptae, haec videntur refragari. Primum Ad-
iect. *Samothracus*, *a*, *um*, etiamsi ab adiect.
forma *thracus*, *a*, *um* (d. q. v. N. Heins. ad Ovid.
M. VI, 455.) firmamenti quid accipiat, non occur-
rit, et displicet, quod *Samothraca* absol. pro *sacra*
samothracia ponitur. Mihi hoc perquam du-
rum videtur. Deinde sicut probe scio, *in po-*
pulos mittere pro *palam facere*, *evulgare*, saepe
dici, (v. Gronov. Observ. lib. I. c. 15. p. 95. 96.
Burm. ad h. l. et Drackenb. ad Sil. It. VI,
711. cl. Arntzen. ad Plin. Paneg. c. 54. p. 255.)
sic eodem modo *in diem mittere* usurpari, pror-
sus ignoro et, usque dum meliora fuero edoc-
tus, nego. — Quid ego hic agam, necdum, fa-
teor, perspicio. Ne tamen afflictum hunc lo-
cum *ἀσυμβόλως* dimittam, athesis proponam
emendationem vel potius ingenii lusum auda-
ciores, quam vellem, neque tamen orationi
epicae, si eam teneo, repugnantem.

Hactenus in populos, vates, sacra thracia divum
Missa mone: sacrisque metum etc.

Valer. v. 438. dixerat, Thyotem Argonautis mys-
teria reserasse: iam lector curiosus a poëta
postulare poterat, ut nonnulla de illis car-
mini insereret. Quod ut evitaret, rem totam
elegantem in religionem vertit et sacerdoti, con-
versione ad eum facta, silentium imponit: cui
semet ipsum obstricturus est. *Hactenus*, *ἕως*
τούτου, (v. de h. v. Gronov. Observ. l. c. 15. p.
97.) *mone* i. e. expone, o vates, *sacra thracia*
deorum, *mysteria in populos a te missa* i. e. pa-

tefacta Argonautis; nil amplius adde et ego ipse ea tacebo. Cod. Vatic. et Edit. Pr. Bon. 1474. et al. vett. editt. leg. *samothracia divum*: quoties autem a librariis in eo peccatum sit, ut verba, quae iungenda erant, divellerent, et, quae divellenda erant, iungerent, monitione non eget. cf. Iacobsii Exercit. Critic. c. II, p. 80. et Arntzen. ad Plin. Paneg. c. 30. p. 345. Proclivis autem lapsus fuit, ut *sacra thracia* in *samothracia* mutarentur, si has voces iunctim et per compendium scriptas cogitaveris. Commendant hanc correctionem ipse Valer. ej. libr. v. 431.

*Tunc tenuis Lemnos: transitque Electria tellus
Threiciis arcana sacris.*

et Ovid. Art. Am. II, 602.

Sacraque threicia magna reperta Samo.

Adde, si placet, Accii fragmentum e Philoct. apud Varron. de L. L. VI, (v. T. II, p. 163. ed. Bip.) „et celsa Cibirum Delubra tenes, mysteriaque Pristina castis concepta sacris.“ Neque obstat *thracious*, pro quo graecam formam, utpote doctiorem, *threicius* usurpare solent poëtae latini: prioris tamen formae usu non neglecto, cf. Val. Fl. I, 276. Virg. Aen. V, 536. 565. Horat. I, od. 25, 11. Ovid. Met. XI, 92. Fast. II, 226. Sil. Ital. I, 587. *Mone pro mane*, uti iam Burm. conj., levissima est mutatio, et *movere* proprium hac in re esse verbum, docuerunt VV. DD., quos laud. Ruperti ad Iuven. VI, 530. T. II. p. 357. Neque, quod vers. seq. *sacra* repetatur, me movet: qua re nil frequen-

tius est apud poëtas, uti C. Barthius ad Stat. Theb. X, 448. et Schrader. ad Mus. p. 231 — 36. docuerunt, et haec repetitio ex Burmanni sententia ad Grat. Fal. Cyneg. v. 2. et ad Ovid. Trist. V, 5, 45. nos neque ad correctionem per-movere, neque ea prohibere debet; (cf. Auson. Popm. de Usu Antiq. Locut. II, c. 9. p. 148. etc,) imo h. l. repetitio ἐνεργητικωτέρα esse vi-detur. *Vates* autem a N. Heins. et Burm. male de ipso deo explicatur, cum Thyotes sa-cerdos intelligendus sit: ita saepe *vates*, ut gr. πάντης, de sacerdote v. Dorvill. ad Charit. p. 605. ed. Lips. Subjiciam unum Senecae locum ex Oedip. v. 230.

*Incipit Lethaea vates spargere horrentes comas,
Et pati commota Phoebum etc.*

ubi foedissimum haerere mendum, fassi sunt Intpp. omnes, quorum tamen nullus, quantum scio, illud sustulit. Gronovius: *quid monstri*, inquit, *est Lethaea vates?* et nihil, quod repo-nat, habens accedit N. Heinsio, qui *repleta* sc. *deo* coniecit. Audacter! Sermo est de Pythia. Tuum sit iudicium, an genuinam restituerim lectionem, scribens:

*Incipit Cirrhaea vates spargere horrentes
comas etc.*

Cirrhaea vates vocatur Pythia a Cirrha, urbe Delphis vicina. Meam emendationem omni eximit dubitatione v. 269. ej. Tragoediae, ubi de eadem

Fatidica vatis ora Cirrhaeae movens.

Similiter ap. Lucan. V, 114. occ. *Cirrhaeae va-*

tes; ap. Iuvenal. Sat. XIII, 79. ipse Apollo
vtr. *Cirrhaeus vates*: et ap. Lucan. l. c. v. 95.
et Sil. Ital. III, 9. 97. *antra Cirrhaea* et ap.
Senec. Herc. Oet. v. 92. *templa Cirrhaea* me-
morantur. cf. Barth. ad Stat. Theb. III, 63. T.
II. p. 287.

II, 518.—20.

Illa simul molem horrificam scopulosaque
terga
Promovet, ingentique umbra subit: intre-
mere Ide
Illidique ratis, pronaeque resurgere turre.

Codd. variant: *idem, ide, idae* et *rates*: Edit.
Pr. Bon. 1474. *idem-rates*. *Ratis* explicatur
vulgo de Argo, quam fluctibus vel rupibus il-
lisam esse arbitrantur. Pius conj. *arces*, quod
Jacobs. in Addit. ad Athen. p. 144. probans,
ipse totum locum ita scripsit: *intremere Idae*
illidique arces, pronaeque — turre. Haud in-
concinne! Delamallus T. I. p. 383., servata in
textu Vulgata, in versione Gronovii emenda-
tionem *trabes* expressit:

*L' Ida tremblant frémit: ses forêts s'incli-
nèrent.*

*Et les tours d'Ilion par trois fois chance-
lèrent.*

Me h. l. inprimis etiam male habet verb. *tur-
res*, quae quales sint, nemo satis explicuit:
Wagneri enim et Delam. interpretatio, ne gra-
vius quid dicam, prorsus inepta est. Confu-
giendum est iterum ad Virgilium, quem (Aen.

II, 203 — 11.) Noster ob oculos habuit; hinc totum locum ita refingo:

intremere undae
Illidique vadis, pronaeque resurgere terrae.

Undae et *vadis* tentavit quoque, uti serius e Wagn. Comment. p. 78. intellexi, Beckius, cuius Viri consensum maximi facio. Propugnant h. emendationem Virg. l. c. 209. *fit sonitus spumante salo*, et inpr. Noster h. libr. v. 513. *motumque e sedibus aequor*; vers 499. *Sigeaque pestis adglomerare fretum*; v. 504. *trepidisque ruentem litoribus sua cogit hiems*; et v. 556. *iam totis (tortis?) resoluta vadis*. Cum nempe serpens, de quo h. l. Valerius loquitur, ingenti trans mare rueret impetu, undae intremuerunt, et vadis illisae recesserunt, quo fiebat, ut *pronae resurgerent terrae* h. e. litora, ante aquis superfusa, recedentibus undis, eminentiora facta sint: quam rem bene exprimit voc. *pronae*. *Terrae* saepe ponuntur pro litoribus v. c. ap. Virgil. Aen. I, 595.

nunc terras ordine longo
Aut capere, aut captas nunc despectare videntur.

ita h. l. legere malim. *Terras* apud Virg. ut litora interpretemur, suadet nexus. v. Heyn. Porro apud Horat. Epist. I, 3, 6.

An freta vicinas inter currentia terras

uti Bentlej. verissime pro Vulg. *turres* scripsit. Et apud Nostr. IV, 636. „*abscedunt terris et litora condunt*: et lib. V, 71.

*iam prora fretum commoverat, et iam
Puppe sedens placidas dimiserat ancora terras.*

Adde Stat. Sylv. V, 4, 6.

occidit horror

Aequoris, et terris maria acclinata quiescunt.

Ad illustrandum *pronas terras* facit locus Manilii Astron. I, v. 162. quem ego, Stoeberum p. 168. maxime secutus, ita scribo:

humor secessit in undas

Siccatasque magis struxerunt aequora terras.

Sens. Litora, antea aquis obruta, harum recessu ab aequore quasi struebantur h. e. altiora magisque conspicua reddebantur. v. Stoeber. ad h. l. *Pronum* litus, quod in mare prominet, aliquoties ap. Manilium occurrit. v. Stoeber ad V, 729. p. 530. Similiter *prona cautes* ap. Sil. Ital. XIII, 336. cf. Rupert. ad Iuven. III, 192. T. II. p. 138. Pro *scopulosa terga* maluit Heins. *scruposa*: quod Wagn. inconsulte probat: nam Vulgata bene se habet. v. Stat. Achill. I, 55. *armigeri tritones eunt, scopulosaque cete.*

Lib. III, 120 — 23.

*Talis in arma ruit; nec vina dapesque remotae,
Statque loco torus: in quo (omen) mansere
ministri.*

*Inde vagi nec tela modis nec casibus isdem
Conseruere manum, et longe iacuere peremti.*

Hic locus, insigniter corruptus, a variis, ut facultas tulit, varie tractatus est. N. Heins. vv. 121, 122., tanquam *πονηροῦ κόμματα*, obelo nota-

notavit; Delam. T. II, p. 98. versum omissum suspicatur. — Instituitur sermo de Medonte, Cyziceno quodam, qui, cum tumultus ob Argonautas noctu iterum appulsos in urbe exortus esset, infectis sacris et epulis in arma ruit et servi eius, ominis instar, remansisse dicuntur. Ego hic lubenter meum stuporem profiteor, utpote qui, quid ominis ea in re sit, non extricare potui. Burmanni ratio (quam miror Iacobsio in Ephem. lit. Univ. l. c. p. 194. arripisse), qua omen in eo situm est, quod servi, aufugientis heri torum occupantes et dapes et vina involantes, mortem eius portenderint, est plane ἀπεσδιόνυσος. Bentlej., quia in Codd. in quo omnes legitur, conj. *insomnes*, quod nollem Wagnerus, celeb. Critici auctoritate ductus, in textum recepisset: nam haec emendatio, uti apparebit, omni concinnitudinis commendatione destituta est. Collati Codices auxilii nihil nobis praestant: at cum, ubi Mss. auctoritas nos deserit, sola ratio et sententiarum lux necessitasque, ut Criticorum Princeps ad Horatium alicubi dicit, dominari debeat: age primum de sensu videamus. Servorum erat, uti satis constat, finitis vel, ut h. l., interruptis epulis mensas torosque tollere et remove: cui autem officio Medontis famuli non satisfacere potuerunt — cur? — equidem puto, quia abeunte et ruente domino et ipsi aufugerunt. — Testor Tuum, Eichstadi Elegantissime! limatissimum ingenium: nonne hic sensus, inprimis versu 122. *Inde vagi* etc. comparato, necessario requiritur? Nunc vero videamus, huic sensui qua probabili emendatione subveniamus. Pro-

ponam, dum veriora fuerint excogitata, duas emendationes, leniorem alteram, alteram violentiorem:

Statque loco torus: in quo non mansere ministri:

Torus est ipsa mensa, cf. IV, 530. „*tum vina toris, epulasque reponunt;*“ mensa igitur *stat loco* i. e. triclinio, coenaculo, *in quo* etc. In hac, quae a Vulgata minimum discedit, correctione mihi displicet, quod magna pulcritudinis pars, quae huic loco apta Dactylorum celeritate ad rem exprimendam accedit, Spondeorum tarditate perit. Proinde legerem:

Statque loco torus: eque domo evasere ministri.

Firmamenti quid huic coniecturae affert Cod. Vatic. I, qui *masere* exhibet et turbas has fortasse excitare potuit elisio, quam librariis saepe fuisse fraudi, docuit Drakenb. ad Sil. Ital. II, v. 551. Similis locus Argon. lib. VII, 163. *patriis ut tandem evadere tectis audeat.* Igitur illi famuli bonae frugis, omnibus haud dubie omissis, aufugientem herum sequebantur et inde vagi et dispersi manus conseruerunt. Sic Vers 122., quem Heins. ὀβελίζει, firmissima compage cum antecedentibus cohaeret. —

III, 572 — 58.

Ecce, levi primos iam spargere lumine portus
Orta dies, notaeque (nefas) albescere turre.

Omnes Codd. et vett. Editt. *levi primo*. N. Heins. repos. *primos* (v. Drak. ad Sil. Ital. II. 235.) quod cuncti post eum Editt. expresserunt. Idem in Advers. p. 43. conj. *primo limine*, quod Sil.

It. XVI, 230. aliquatenus firmare potuisset. Iacobus in Matthiae Miscell. Philol. T. I p. 72. et in Addit. ad Athen. p. 107. h. locum ita tentavit:

*En coeli primo iam spargere lumine portas
Orta dies etc.*

Videamus, utrum ingeniosa haec emendatio necessaria sit, nec ne? Cogitandum est de portu, quem Argonautae (v. 4.) navibus intraverant, et de turribus i. e. palatio (v. Verheyk. ad Anton. Lib. c. 14. et Wernsd. P. L. M. T. III. p. 511.) Cyzici regis, quas pridie cognoverant, et iterum, illucescente die, agnoscunt. Inde liquet, *coeli portis*, quas Iacobus huic loco inferre vult, nullum concedendum esse locum. Recte Hørles. et Delam. T. II. p. 122. acquiescendum censuerunt in Vulgata, cuius vindicias ego quoque prolixius agam. Primum vox *levi* quibusdam fuit offendiculo, sed bene se habet: nam conf. Apoll. Rhod. II. 669 — 71.

Ἦμος δ' οὐτ' ἄρ' πω Φάος ἄμβροτον, οὔτε τελίην
Ὀρφναίη πέλεται, λεπτόν δ' ἐπιδέδρομε νυκτὶ
Φέγγος, ὅτ' ἀμφιλύκην μιν ἀνεγρόμενοι καλέουσι
κ. τ. λ.

cui adjice Lactant. de Phoen. v. 43.

*Atque ubi sol pepulit fulgentis limina portae,
Et primi emicuit luminis aura levis.*

Τὸ λεπτόν Φέγγος ap. Apollon. et *levis luminis aura* ap. Lactant. ad nostrum locum maxime faciunt. Non dissimilis locus infra Argon. VII, 22. *ecce videt tenui candescere limen Eoo.* Ita eleganter depingitur tempus, quando, ut c. Mat-

tio (v. Scalig. ad Varr. T. II. p. 232, ed. Bip.) loquar,

*Iamiam albicassit Phoebus et recentatur,
Commune lumen omnibus voluptasque.*

cf. Wernsd. ad Rutil. Itin. v. 217. in P. L. M. T. V. p. 115. — *Primo*, alterum luminis ap. Valer. Flacc. epitheton, vindicat idem Lactant. l. c. et inpr. Apollon. Rh. III, 161.

δοιῶ δὲ πόλοι ἀνέχουσι κάρηναι
Οὐρέων ἡλιβάτων, κορυφαί χθονός, ἥχι τ' αἰεθεῖς
Ἡέλιος πρωτῆσιν ἐρεύθεται ἀκτίνεσσι.

et Virgil. Aen. VII, 148.

*Postera quum prima lustrabat lampade terras
Orta dies.*

quem locum a Valerio expressum esse, in aprico est: cf. Aen. IV, 584. adde Ovid. Met. VII, 804. et nostr. Poëtam Argon. II, 588.

*Ecce autem prima volucrem sub luce dehiscens
Terruit unda ratem etc.*

Haec loca, quorum numerus facili negotio augeri posset, satis declarant, optime convenire ista epitheta τῷ lumine. Maximum tamen scrupulum VV. DD. iniecit binorum epithetorum uni substantivo sine copula iunctorum positio: quem ut iis evellamus, sedulo operam dabimus. Fuerunt, qui hunc usum in poëtis bonae notae negarent et eiusmodi locos, ubi eos deprenderint, quovis modo corrigendos esse censerent. Perperam! Ne tamen nostrum de his locis iudicium fluctuet, omnino tenendum est, optimos

quosque poëtas hanc ea in re observasse legem, ut alterum epitheton ad claram perfectamque substantivi notionem necessario requireretur, alterum vero ornatus causa adderetur. v. Heynius ad Tib. III, 5, 22. et I. H. Vossius in Symb. Crit. ad Tib. p. 191. Ita v. c. apud Tibull. l. c. *Duraque sortiti tertia regna dei*, ad plenam *τὸν regna* notionem *tertia* abesse non poterat. Longum est, omnes ac singulos hanc in rem laudare locos. Harles. citavit Schrader. ad Mus. p. 218., qui id genus loca collegit, quibus ego pauca adjiciam et, quid ad nostrum Valerii locum faciant, docebo. Apud Ovid. Fast. I, 637.

Candida te niveo posuit lux proxima templo.
ubi *lux proxima* unam notionem efficit, et *candida* mero inservit ornatui. Ibid. lib. IV, 273.

Protinus innumerae caedunt pineta secures
Illa, quibus fugiens Phryx pius usus erat.
Phryx qui sit, quis intelligeret, si *pius* abesset? Adde Horat. I, 4, 17.

Et domus exilis Plutonia: quo simul etc.
ubi *Plutonia*, ut, quae sit domus exilis, appareret, adderetur, necesse erat. Nam C. Barthii ad Stat. Theb. I, 56. h. l. emendandi conamen: *domus exilii Plutonia* perquam absurdum est. v. Mitscherl. in Specimin. Edit. Horat. p. 34. Eadem prorsus ratio in nostro Val. Fl. loco valet, ubi *primo* ad iustam voc. *lumine* intelligentiam non poterat abesse, ne quis

aliud, quam matutinum, cogitaret lumen. *Levi* autem eleganter o nat. Quae cum ita sint, nemo mihi persuadebit, ut h. l. aliquid mutandum censeam. Sunt tamen, fateor, loci, quos ad hanc legem exigere non liceat: quorum magna pars auctorum negligentiae, maxima librariorum oscitationi tribuenda est. Si Virgilio Aeneïdem et Ovidio Metamorph. perpolire et versus incudi reddere per fata licuisset, haud dubie tales loci, qui haec carmina nunc contaminant, in spongiam incubuissent. Idem sentio de Valerii Fl. loco II, 587. ubi, etiam si cum Carrione, Fr. Besselio in Miscell. Phil. Crit. Syntagm. p. 13. (Amstel. 1742.) et Heynio ad Tibull. p. 208. ed 3. post *brevis* incidas, eodem haesitabis luto. Aliter se res habet ap. Sil. Ital. XVII, 466.

— — — *tum manes inimica sede repellat
Aeterna, socioque abigat me frater Averno.*

quo loco sine haesitatione Livineji et Cortii (v. Ernesti ad h. l. T. II. p. 348.) emendatio *inimicos* in textum recipienda est. Vulgata enim in Siliano carmine perpolito, si orationem spectaveris, et affabre exasciato, ferri nequit. Quemadmodum vero Ernestii in Vulg. acquiescentis religionem nimiam dico, ita Rupert. temeritatem moleste fero, quippe qui, corrigendi libidine nescio qua abreptus, has emendationes *inimicos* vel *inimicus* (?) *aede repellat aeterna* proposuit, et, quae est eius in suo ingenio confidentia, *inimicos aede* textui obtrusit. Succurrebat ei quoque, uti in V. L. refert, haec lectio: *inimica mente repellat aeternum*: quas

tamen allucinationes ego quoque inimica mente repello aeternum! Tu, Eichstadi Praestantissime! qui in nova Lucretii Tui recensione omnibus illustre praeivisti exemplum, quantus sit antiquitati habendus honor et quanta cum religione in edendis veterum scriptis sit versandum, non poteris, quin mecum hanc animosam audaciam indigneris. Quid enim sanius *sede aeterna*? quid magis obvium, quam *sedes de Orco*? v. c. Horat. II, 13, 23. Ovid. Met. III, 504. V, 321. 359. X, 33. XIV, 155. XV, 772. et centies apud Virg. Tib. Prop. aliosque. Quid aptius, quam *aeterna de Orco*, quem Ovid. Met. X, 35. *humani generis longissima regna* vocat? cl. Virg. Aen. X, 746. XII, 310. Quid vero falsius, quam contendere, *aedem aeternam* idem esse, ac *domum aeternam*? Non putabam, fore, qui post Bentleium ad Horat. II. Ep. 2, 90. et Ruhnken. ad Vellej. Pat. I. c. 11. τὸ *aedem* de domo explicet: nam iis, quae Iani ad Horat. I, od. 30, 4. contra monuit, nemo, opinor, multum tribuet. Sed nimium diu Te hoc in loco detinui: antequam tamen Te ad Val. Flacc. reduco, concedas, ut ea adjiciam, quae me laud. Lactantii locus monet. Hic nimirum, qui perpetuus in illo carmine fuit Virgilii imitator, videtur apud. Virg. Georg. II, 47. *luminis auras* vindicare, quam lectionem, uti scis, I. H. Vossius p. 271. textu eiecit eamque usquam locorum occurrere negavit. Ex eodem fonte Festum Avien. in Arat. Phaen. v. 268. „*maior qua luminis auras verberat*“ hausisse, vero simile est. Quare lubentius assentior Heynio, Vulgatam defendenti et commo-

de hanc in rem laudanti Callimach. H. in Dian.
v. 117.

Φάεος δ' ἐνέηκας αὐτμὴν
Ἀσβέσου, τὸ ῥα πατρὸς ἀποσάξουσι κεραυνοί.

Solent nimirum poëtae voc. *aura* et αὐτμὴ
ad quascunque res splendorem fundentes trans-
ferre. Hinc locus Quinti Smyrn. II, 222. ita
corrigendus est:

ὅτε λαβρότατος πέλει ὄμβρος
Ἐκ Διὸς, εὖτ' ἀλίαςον ἐπὶ ἰέφρα κτυπέωσι
Θήγομεν' ἀλλήλοισι πυρὸς δ' ἐξέσσυτ' αὐτμὴ.

In Editt. Rhodom. et Tychs. leg. πάρος δ' ἐξέσσυτ'
αὐτμὴ sine sensu idoneo. Simil. ap. Stat. Theb.
V, 586. *fulminis aura*. Nam Quinti locum de
fulmine explicandum esse, tota orationis series
docet. Veteres nimirum, rerum physicarum
ignari, ex attritu et conflictu nubium, quas
firmas corporeasque finxerunt, fulmina et to-
nitrua oriri opinabantur. cf. C. Barth. ad Stat.
Theb. I, 354. T. II. p. 120. et ad X, 318. T.
III. p. 1282. Stoeber. ad Manil. I, 105. et Io.
H. Vossius ad Virg. G. III, p. 586. adde Ger-
man. Caes. Progn. frgm. II, v. 53. et Val. Flac-
ci egregium locum IV, 660 — 64.

— — *flamina expresso bis fluxit in imbri.*
Sic ubi multifidus ruptis e nubibus horror
Effugit, et tenebras nimbosque intermicat ignis,
Terrificique ruunt tonitrus, elisaque noctem
Lux dirimit.

v. 660. pro *fulsit in imbri* scripsi *fluxit*, quod
Burm. Cod. exhibet: quae doctior lectio a li-

brariis extrusa esse videtur. *Fluere* saepe de flamma. v. q. l. Dorvill. ad Charit. p. 552. ed. Lips. Uti *aura* de fulmine, sic *afflare* de eodem occurrit. v. C. Barth. ad Stat. Theb. II, 85. T. II, p. 509. hinc ap. Virg. Aen. II, 649. *fulminis venti*. Ita αὐτμή de oculorum flamma dici videtur ab Orph. Arg. 1219. v. Mitscherl. ad Horat. II, od. 8, 24. De igne occurrit ap. Apoll. Rh. I, 734. III, 531. Quint. Sm. V, 33. VI, 226. VIII, 90. et alibi cf. Wernsd. in P. L. M. T. V. P. II. p. 901. In Quinto, ut ad eum paululum revertamur, post Tychsenii operam multa supersunt loca, quae vitio laborent: quare facere non possum, quin unum saltem adjiciam e lib. XLV, 112., quem ita legendum conjicio:

Ἀνέρι γὰρ πινυτῶ καὶ ἐπίφρονι πολλὸν ἄμεινον
 Κῦδος καὶ χρυσοῖο καὶ εἶδεος ἡδὲ καὶ ἄλλων
 Ἐθλῶν κ. τ. λ.

agitur hic de Sinone, quem, ut Io. Tzetzes Posthom. v. 681. ait, ἐνὶ μελέεσσιν ἐκούσια τραύματ' ἔχοντα Achaei admirabundi laudant muneribusque ornant. Subjicit Quintus hanc generalem sententiam: in qua pro Vulg. ὄυδεος, quae, licet eam de agris interpreter et fundis, valde languet, εἶδεος scripsi. Haec vox optime in Sinonem quadrat, utpote qui a fraude, cui exsequendae sese obstrinxerat, crudelissimis, quibus a Troianis afficiebatur, suppliciis (v. Quint. l. c. v. 107. ὑποσὰς λώβην δυσμενέων πολυκηδέα) non deterreri potuerat, et hoc factum, amputatis adeo auribus naribusque, maioris fecerat, quam formae (εἶδεος) iacturam. cf. Heynii

Excurs. IV, ad Virg. Aen II. et Northmore ad Tryphiod. v, 220. Alia Quinti loca, a me emendata, addere nolo: subverendum enim mihi est, ne vel his Tua patientia abusus esse videar. Ad Valerium Fl. igitur redeamus.

III, 512—14.

— — Phrygiis ultro concurrere monstris
Nempe virum, et pulchro reserantem Per-
gama ponto
Vidimus.

Dici non potest, quantopere VV. DD, vox *pulcro* exercuerit. Columb. *pulso*, Heins. *Teucro*. Burm. *pulcro coepto*. Wakef. in Delect. Trag. p. 40. et Iacobs. in Observ. ad Anthol. gr. Vol. I. P. II. p. 295. *puro*. Döring. in Eclog. Poët. Lat. p. 215. *pulcro pacto*. Possent et meliora his et peiora substitui, si opus esset: nam hoc epitheton mero inserviens ornatui expressum est, uti recte monuit Döring. l. c., e Virg. Aen. VII, 450., qui secutus est Graecos poëtas, fluviis et mari v. καλὶ ῥέοος tribuentes: v. c. Homer. H. in Apoll. v. 580. ἵδωρ καλὶ ῥέοον, et ab Orph. Argon. v. 660. Phasis vocatur καλὶ ῥέοος et v. 762. καλλιῥέεθρος et inpr. huc referendum est Minnermi fragm. ap Strab. T. I. p. 125., ed. Sieb.; quod Hermannus ad Orph. p. 6. ita correxit:

Οὐδέ ποτ' ἂν μέγα κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων
Ἐξ ἱης, τελέσας ἀλγενόεσσαν ὁδὸν,
Υβριτῇ Περίῃ τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον,
Οὐδ' ἂν ἐπ' ὠκεανοῦ καλὸν ἵκοντο ῥέον.

III, 723.

Ingemit et dulci frater cum Castore Pollux.

Vocabulum *dulci*, quemadmodum, si de puella usurparetur, lubentissime agnoscerem aptum, ita de Castore dictum valde me offendit. Scriberem ego, modo si Codd. addicerent:

Ingemit et duplici frater cum Castore Pollux.

ita apud Virg. Aen. XII, 198. de Dioscuris occurrit *Latonae duplex genus pro genus geminum*, quod vulgarius est: v. c. ap. Nostr. II, 427. *et gemino coniux a Castore pendet.* et III, 330. *Illam vix gemino moerens cum Castore Pollux etc.* cf. Horat. III, od. 29, 64. *Duplex* invicem ponitur, ubi alias *geminus*: ita apud Virg. Aen. I, 93. et IX, 16. *palmas duplices tendere* idem est, atque ap. Val. Fl. IV, 473. *geminas palmas tollere* et Lucret. IV, 275. utramque vocem coniungit: nota sunt illa Terentii Andr. Act. IV, Sc. I, v. 50. *ex unis geminas mihi conficies nuptias.* Huc accedit, quod utrumque vocabulum a librariis confusum est: sic in Virg. Aen. II, 138. olim, sicut e Servii Comment. colligas, *duplices natos* legebatur, ubi nunc *dulces natos* invenitur: cl. Val. Fl. IV, 89. Eandemque lectionis diversitatem notavit I. H. Vossius in Symb. Crit. ad Lygd. Eleg. III, v. 27. p. 451. Tu vide, quantum sit huic coniecturae tribuendum: quodsi Tibi improbata fuerit, Vulgatam defendere placet e lib. IV, Arg. 161. „*Nomen, ait, praedulce mihi, nomenque secutus Otreos unanimi.*“ Ita hunc locum lego intactumque relinquo: nihil enim

tali unius eiusdemque vocis repetitione magis obvium. Passim tamen, fateor, vitiosa est, ut apud nostrum Poëtam VI, 654. quem locum correctum hic opponam:

— — — nato non depulit ictus
Iupiter: aemonia vulnus fatale sed hasta
Per clipeum, per pectus agit, lapsoque cruentus
Advolat Aesonides, mortemque cadentis acerbat.

B. Pius e Codd. recte restituit *lapsoque* pro Vulg. *clipeoque*, ut exh. Edit. Pr. Bon. 1474. et editt. vett. — Antecedentia vulgo ita leguntur: *aesoniae* — *hastae* — *pectus abit*. Neminem arbitror fore, quin offendatur, quod *vulnus aesoniae hastae* per Colaxis, de quo hic sermo est, *pectus abiisse* dicatur et statim subiiciatur: *Aesonides advolat etc.* Hanc tamen orationis scabritiem ipsi irrogarem poëtae, nisi Editt. Bonn. 1474. et 1498. corruptionis suspicionem moverent: Utraque enim habet *agit*, quae vox, ad *Aesonides* relata, omnem huius loci rigorem tollit, si praeterea, duobus a Vulg. *aesoniae hastae* apicibus resectis, et litera sibila in bovinam mutata, mecum scripseris: *aemonia hasta*: quam quivis, cui *iuvenis aemonius* (v. lib. VII, 350.) et *dux aemonius* (lib. VII, 524.) notus est, lubenter hic agnoscet. — *Vulnus agere* non modo similibus probatur locutionibus v. c. *vulnus dare* (Virg. Aen. X, 733.), *vulnus dirigere* (Aen. X, 140.), *vulnus infigere* (Aen. IV, 689.), *vulnus inferre* (Culex 309), sed diserte quoque a Virgil. Aen. X, 850. „*nunc alte vulnus adactum*“ quod quominus ibi de improprio vulnere sumas, vetant vv. 785. 86.

v. Heyn. Similiter ap. Claud. in Eutrop. II, v. 4. *vulnus peragere* occurrit; cf. Sil. Ital. II, 92. „*liquidisque per auras Dirigit aligero letalia vulnera ferro.*“ Igitur acto per pectus hasta vulnere, advolat Aesonides et cadentis mortem *acerbat*. Codd. Vat. Bon. Mon. et ed. Bon. 1474. *acervat*: quod Delam. T. III. p. 151. probat et de militibus, quos ad defendendum Colaxem appropereantes Iason occiderit, intelligit. Contorte! B. Pius, non Carrion, ut Delam. l. c. p. 74. dicit, primus e Codd. dedit *acerbat*, idque docte vindicavit Carrion, et de solenni heroum in devictos sarcasmo recte exposuit Burm. cf. Rupert. ad Sil. It. I, 398. Utraque vox saepius confusa est a librariis v. Drakenb. ad Sil. Ital. VI, 117. et nominatim in Edit. Pr. Bonon. ubique *acervare* pro *acerbare* inveni! — Quemadmodum vero Valerio Flacco vox *agit* restituenda est, ita eadem Claudian. de Cons. Stilich. III, v. 302. eripienda erit. Etenim hic locus sine dubio ita scribendus est:

*Dalmatiae lucos abruptaque brachia Pindi
Sparsa comam Britomartis adit.*

Vulg. *agit*: quod, cum de venatione hic sermo sit, fortasse alicui servandum esse videbitur: in cuius sententiam ambobus ibo pedibus, si idoneis docuerit exemplis, ὕλας vel δρυμὸς ἄγειν, *lucos* vel *brachia* montis alicuius *agere*, idem esse, quod κυνὰς ἄγειν, κυνηγεῖν, *venari*. *Adit* si mecum scripseris, omnis evanescit difficultas. Respondet haec vox gr. ἐπισσεσθαι: quae mihi in memoriam revocat vex-

atissimum Callimachi H. in Iov. v. 13. locum, quem ita legere malim:

ἐνθεν ὁ χῶρος
 Ἰερός, οὐδὲ τί μιν κεχρημένον Εἰλειθυίης
 Ἐρπετον, οὐδὲ γυνὴ ἐπινίσσεται.

Rich. Bentley. (Animadv. in Callim. p. 3. T. II. ed. Ern.) ἐπινίσσεσθαι usquam se legisse, praefracte negat et quorundam Codicum auctoritate ἐπιμίσγεται Callimacho dedit. Scis, Ernestium, licet Ruhnkenius Vulgatae patrocinium suscepisset, hanc lectionem in texta recepisse, et similibus praeterquam locis probatum ivisse. Quam Tu de hoc loco foveas sententiam, ignoro: vide tamen, quanti sint faciendae qualescunque meae rationes. Mihi, cum nuper demum in scholis academicis, ubi per hanc hiemem Callimachum Auditoribus interpretor, hic locus diligenter mihi esset tractandus, haec potissimum isti lectioni obstare videbantur. Primum, ut Bentleyus τῷ ἐπιμίσγεται locum faceret, ante mutaret μὴν in μὲν vel οἱ v. 12. necesse erat, quia ἐπιμίσγεσθαι semper tertio iungitur casui. Perperam igitur Ernest. μὴν tacitus servavit. Tu vero mihi largieris, cuicunque correctioni non commendationi esse, si, locum sibimet ipsi factura, simul aliis verbis ruinam afferat. Deinde, quotquot locos Bentl. et Ernest. probandae lectionis suae causa attulerunt, in iis ἐπιμίσγεσθαι non de aditu vel frequentatione loci alicuius, sed tantummodo de iuncta cum aliquo societate atque inito commercio usurpatur. Hoc sensu centies haec vox obvia est: sed, ubi de loci alicuius aditu dica-

tur, nusquam me legere memini. Pro Vulgata militat ille locus Nicandri Ther. 470. a Ruhnck. allatus, quem non erat, quod Ernesti praeteriens quasi per transennam adspiceret. Adjiciam ego locum e Quinto Sm. IX, 416.

— — ἐκὰς οὕτις ἀνὴρ ἐπινίσσεται αἶαν.

qui Vulgatam in Callimacho egregie confirmat, et aliquatenus huc referri potest Apoll. Rhod. IV, 817. Θεὸς ἐπινίσσεται αἶτη. Postliminio igitur redeat in textum ἐπινίσσεται atque ἐπιμίσγεται exsulet, quod a librario fictum videtur, qui μὴν nil curans, verbis κεχρημένον Ἐιλειθυίης inductus, de coitu animalium et feminarum somniavit. — Sed ad Valerium revertendum est: in illo loco, ubi *nomen* bis repetitur, facile senties suavissimam repetitionis ἐνέργειαν, Timantis ob amissum Otreia affectus egregie exprimentem, quae plane deletur, si cum N. Heins. et Harles. *numenque secutus* legas. Sicuti N. Heinsius parum apte hic *numen* legere suadet, ita perperam idem vocabulum e lib. VI, v. 480.

*Fulsit ab invita numen procul: et pavor
artus*

Protinus, atque ingens Aeëtida perculit horror.

eiecit, *lumen procul* legens, quod inconsiderate Burm. Harl. et Wagn. adoptarunt. *Numen* et consentienti Codd. et Editt. vett. testimonio, et sensus bonitate firmatur. *Fulsit ab invita* sc. Iunone numen, τὸ Θεῖον, divinae maiestatis splendor, quem illa latere voluit Medeam. Recte igitur *numen* revocavit Delamallus.

III, 730. 31.

Ilicet extremi nox litore Solis Hiberas
 Condidit alta domos et sidera sustulit astris.

Astris debemus Carrioni: ante legebatur *aris*. — Codd. admodum variant: *aris*, *arvis*, *alis*, *arcis*. Is. Vossius conj. *axis*, ut pro *coelo* dicatur: quae emendatio non inepta est, siquidem ex *axis*, quod et *assis* scribebatur, (v. Burm. ad Calpurn. Ecl. VI, 4. in P. L. M. T. I. p. 706. Drakenb. ad Sil. Ital. VI, 278. Iacobs. in Epist. ad Astium p. XXXII.) facile *astris* fieri potuit. Eodem tamen rediret *arcis* i. e. *coeli*, ut sit id, quod *sidera coeli*. v. Burm. ad Ovid. Amor. III, 10, 21. Verum haec lectio nescio quid languoris mihi habere videtur. Wagnerus alto silentio hunc locum premit. Delamall. (T. II. p. 179.), qui *astris* defendit, h. v. ita explicat: „*astrum* inquit, *répond à notre mot de constellation; sidera sont les étoiles qui composent la constellation. Trop près du crépuscule, chaque constellation ne laisse apercevoir que ses étoiles les plus brillantes, celles de la première ou au plus de la seconde grandeur: toutes les autres sont encore éclipsées. Mais quand la nuit est avancée, qu'elle est noire et profonde, nox alta, alors toutes les petites étoiles, celles de la troisième, quatrième grandeur etc, qui auparavant étaient invisibles à l'oeil, se montrent à découvert, et peuplent chaque constellation.*“ Argutiores hanc explicationem dicam, an veriores, dubius haereo. Nisi me omnia fallunt, ea, quae antecedunt, locum, unde Nox sidera tollat, postulare videntur.

Nescio,

Nescio, utrum Tuam assecutura sit approbationem haecce emendatio:

Ilicet extremi Nox litore Solis Hiberas

Condedit alta domos, et sidera sustulit undis.

Constans enim est apud veteres opinio, qua partim sidera ipsa ex Oceani undis prodire dicuntur, v. Heyn. ad Virg. Aen. VIII, 589. partim Nox stellas Oceano ablutas, pulso Sole, producere fingitur. v. Heynii Excurs. II, ad Aen. II. et Drakenb. ad Sil. Ital. VII, 639. — *Tollere* hoc sensu de sideribus usurpatur v. c. Germanic. in Arat. 71. Manil. V, 251. *tollentur ab undis Clara Ariadneae quondam monumenta coronae etc.* Vocabulum *Undae* autem simpliciter ita adhibetur, ut pro ipso Oceano et Oceani undis (Virg. Aen. VIII, 589.) vel *Tethyos undis* (Priscian. Perieg. 163. et 174.) dicatur: v. c. ap. Virgil. Georg. IV, 255. Aen. VII, 719. German. Arat. v. 31. 395. 520. 585. 598. 688. 701. 705. Manil. Astron. I, 273. 418. II, 941. IV, 506. 536. V, 28. 68. 252. 364. Valer. Flacc. I, 214. II, 64. III, 411. qui locus fortasse sic legendus:

Ergo ubi puniceis Oriens escenderit undis.

IV, 97. et alibi. Hac emendatione singula orationis membra sibi melius respondent. Huic loco non dissimilis est Lucani locus Phars. I, 15. qui mirum in modum Interpretes, nominatim Burmannum, exercuit. Ille ita se habet:

*Unde venit Titan et Nox ubi sidera condit.
Quaque dies medius flagrantibus aestuat horis,
Et qua bruma rigens, ac nescia vere remitti,
Adstringit Scythico glaciale frigore pontum.*

Difficultatem movet v. *condit*, quod cum non Nox, sed Aurora, Sol et Dies *sidera fugare, condere, tegere* dici soleant, (v. Drackenb. ad Sil. Ital. IV, 83. Burm. ad Rutil. Itiner. I. 400. et ad Ovid. Metam. I, 13. 28.) huic loco prorsus inepta esse videtur. Burman. conj. *prodit*, (facilius erat *pandit*, uti ego olim conieceram, v. Ciceronis fragm. ex Arat apud Priscian. Gr. VI, p. 169. „*lumina pandit*“ et apud Eund. v. 320. „*Cancer sidera pandit*“ v. Buhlii Arat. T. II. p. 22.) sed hoc reprobato, *sidera* de Sole explicat. Pari ratione hunc locum intelligunt V. D. in Observ. Misc. Vol. III, T. II p. 249. et Schrader. ad Mus. p. 209., neuter vero satis evidens in medium protulit exemplum, ubi *sidera* ita occurrant. Quo vero magis obvium est eo significatu *Sidus*, (v. Burman. ad Petron. c. 119. et quos laudat Arntzen. ad Plin. Paneg. c. 29. p. 132. et c. 80. p. 343.) eo rarius *Sidera*. Mihi saltem duo tantum innotuerunt loca, ubi vocabulum *Sidera* non nisi de Sole interpretandum esse videtur. Alter est apud Valer. Flacc. VI, 622.

*At genitus Iove complerat sua fata Colaxes;
Iamque pater moesto contristat sidera vultu,
Talibus aegra movens etc.*

quem locum Delamallus ita περιφράζει:

*De son père déjà les regards désolés
Attristent de son deuil la splendeur éthérée.*

Sidera h. l., cum de pugna diurna agatur, nisi de coelo in universum interpretari malis,

utique *Solem* denotare videntur. Alter locus Sili Ital. IX, 326. rem manifestius declarat.

— — — — *tellusque videri*
Sanguine operta nequit, coelumque et sidera
pendens
Abstulit ingestis nox densa sub aethere telis.

Sermo est de pugna Cannensi, quae (cf. v. 180.) interdiu committebatur: quare *sidera* h. l. aperte *Solem* significant. Sed si vel maxime hic significatus multis probari posset exemplis, ad nostrum Lucani locum nullo tamen pacto transferri posset. Burman., ad incitas quasi redactus, *Noctem* de *Luna* exposuit. At vero *Nox* nusquam locorum pro *Luna* dicitur: quod Tu ipse in Quaest. Philol. Spec. p. 15. 16. tam evidenter docuisti, ut mirationem faciat, quo modo Huschkus in Comment. de Orphei Argon. p. 32. eundem repetere potuerit errorem. — Ne multa: rem ita animo subjice. Lucanus, qui quatuor his versibus quatuor coeli regiones descripturus est, hoc versu Orientalem (*ἀνατολικήν*) Solis ortu, (*Unde venit Titan,*) et Occidentalem (*δυτικὴν*) occasu vel siderum abitu (*sidera condit,*) designat. Sidera enim, si attenderis, die illucescente, occidentali coeli parte ultimum evanescunt et de coelo decedunt, atque ita a Nocte quasi conduntur et undis reponuntur. Hocce modo Poëta rei natur aprobe observata, duobus spectaculis hominum ad spectui uno eodemque tempore, nempe matutino, sese objicientibus, duas istas coeli regiones suaviter depingit. Rem illustr. Festus Avienus in Arat. Phaen. v. 1262.

— — Ecce cadentis

*Parte poli trahit occiduum Nox atra sub aequor
Centaurum cauda.*

et magis etiam huc faciunt duo Epigr. ex Anthol. Latin. V. ep. VI. T. I. p. 302. ed. Burm.

*Nox abit, astringero velamine cincta, micantes
Et redigit stellas, exoriturque dies.*

ita enim h. l. cum Wakefield. ad Lucret. V, 565., cuius emendationem ex Huschkii Comment. l. p. 31. cognovi, scribere placet. Et adde eiusd. lib. Epigr. VIII, v, 3.

*Astraque cesserunt fulgentia crinibus aureis,
Et nox sidereas occulit atra faces.*

neque abludit Senec. Hercul. Fur. v. 125.

*Iam rara micant sidera prono
Languida mundo: Nox victa vagos
Contrahit ignes: luce renata
Cogit nitidum Phosphoros agmen.*

Lib. IV, v. 85 — 90.

Thracius at summa sociis e puppe sacerdos,
Fata deum, et miserae solans incommoda vitae,
Securum numeris agit et medicabile carmen:
Quo simul assumpta pulsus fide luctus et irae,
Et labor et dulces cedunt e pectore nati. —

Vulg. socios — Minyis agit. Carrion e
vet. Cod. sociis — numeris: quod expresserunt
Editt. omnes. Est locus hiulcus! Unde enim
pendet sociis? ab agere carmen? Quam dura
et insolens constructio! — Et quorsum refe-

ras *fata deum*? Tribuerem ego hanc orationis
stribiginem ipsi Poëtae, nisi Var. Lect. hunc
locum corruptum argueret. Fortasse sic scripsit:

*Thracius at summa socios e puppe sacerdos
Fata docet, miserae solans incommoda vitae.
Securum numeris agit et medicabile carmen,
Quo simul assumpta pulsus fide etc.*

Orpheus, Thracius sacerdos, socios Argonautas,
de amisso Hercule moestos, *fata docet* h. e.
fatale fuisse, ut Hercules desereretur, eosque
carminis et lyrae sono solatur. *Docere* est ver-
bum tali in re proprium; cf. infra v. 557. ubi
de Phineo: *Fata locosque tibi — Expediam,
rerumque vias finemque docebo*: quo in loco
Valerius expressit Virg. Aen. VI, 759. de Si-
bylla: *Expediam dictis et te tua fata docebo*.
Ad comprobendam meam emendationem maxi-
me facit Virgil. Aen. XII, 110.

*Turn socios moestique metum solatur Iuli,
Fata docens.*

quem locum Valerio obversatum esse, quis est,
qui dubitet? Librarios, ut *docet in deum et*
mutarent, fortasse induxit omissa copula, quam
abesse posse sibi persuadere non poterant. Mea
emendatio hanc difficultatem, ni fallor, remo-
vit. — *Numeris*, pro quo Edit. Pr. Bon. 1474.
Minyis e gloss. habet, vindicat Virgil. Aen. VI,
645. ab Heins. iam adductus, ubi de Musaeo:
*Nec non Threicius — sacerdos Obloquitur nume-
ris septem discrimina vocum. — Carmen agere*
supra quoque I, 783. dixit. — Vers. 88. De-
lam. T. II. p. 275. mavult: *quod — pulsum etc.*

laudatque hanc in rem Iuven. VII, 55. et Ovid. Epist. XII, 139. (qui posterior locus nullius plane hic est momenti!) etsi in textu Vulgatae retinuit, Idem sentire video I. H. Vossium in Symb. Crit. ad Tibull. p. 138. qui *carmen assumta fide pulsum* vertit: *ein Gesang von begleitender Saite tactmässig bewegt*. Habet vero haec lectio aliquid, quod orationi lyrica convenientius, quam epicae, habeas: aliud quid enim est *pulsuin carmen*, aliud *pulsa classica* ap. Tibullum. Quare in Vulgata acquiescere placuit, quam Burman. optime explicuit.

IV, 284—88.

Hunc pudor, hunc noto iam spes audentior
hoste

Instimulat. Fumant crebro praecordia pulsu.
Avia responsant gemitu iuga. pervigil ut cum
Artificum notat ipse manus et fulmina Cyclops
Prosubigit; pulsus strepitant incudibus urbes.

Ita hunc locum Carrion dedit. Vers. 287. *chironium vulnus latet*. Vulg. *artificumque notata* vel *notata manus*. Codd. Bon. Vatic. Mon. *artificum rotata et manus*. — N. Heins. conj. *artificum movet aetna manus*, vel *fabriles movet aetna*. Audacter! — Burm. *artificum revocata manus*. — Carrionis lectionem amplexi sunt Dorville ad Charit. p. 592. Harles. Wagn. Delam. — Iacobs. in Ephem. lit. Univ. l. c. p. 196., Heinsii vestigiis insistens, correxit: *gemit aetna manus*, laud. Virgil. Georg. 10, 170. addi potuissent Sil. Ital. XIV, 59. Claudian. III. Cons. Hon. v. 169. Sed *gemit nimium* a Vulg. dis-

cedit, neque minori probabilitate conjici potuisset: *tremat Aetna manus* e Virg. Aen III, 581. Ovid. Metam. V, 356. Si Carriorem sequimur, τὸ ipse ad Vulcanum, dominum et ἐργαστήριον, Cylopum officinas invisentem, referre debemus, uti fecit Dorvill. l. c., quo quidem usu ipse aliquoties occurrit. v. Mitscherl. in Lection. ad Catull. et Prop. p. 16. et Noster Poëta ante oculos habuisse censendus esset Apoll. Rhod. III, 41. Verum quominus huius interpretationis vel elegantia agnoscatur vel probabilitas assensum eliciat, obstat institutae durities comparisonis et sententiae tenor. Quamquam ego facile praevideo, me non nisi aucturum esse coniecturarum numerum tali in loco, unde se nemo interpretum hucusque recte expedit, et ubi ego quoque mihi meliores successus polliceri non ausim, tamen, pace Tua, periculum faciam. Fortassis igitur Valer. Flaccus ita scripsit:

pervigil ut cum

Artificum rotat arma manus, et fulmina Cyclops etc.

quam emendationem ipse Poëta lib. V, 141. probat, qui locus prolixi Commentarii instar est:

*Nocte sub extrema clausis telluris ab antris
Pervigil auditur Chalybum labor: arma fatigant*

*Ruricolae, Gradive, tui: sonat illa creatrix
Prima manus belli terras crudelis in omnes.*

Arma in utroque loco de ferreis instrumentis,

malleis fabrorum explicanda sunt: ita occurrunt gr. ὄπλα v. c. apud Homer. Iliad. XVIII, 409.

Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν οἱ παράθες ξεινήϊα καλὰ,
Ὅφρ' αἶν ἐγὼ φύσας ἀποθείομαι ὄπλα τε πάντα.

et v. 412.

Φύσας μὲν ῥ' ἀπάνευθε τίθει πυρὸς, ὄπλα τε
πάντα

Λάρνακ' ἐς ἀργυρέην συλλέξατο, τοῖς ἐπονείτο.

adde Odyss. III, 433.

— — ἦλθε δὲ χαλκεύς,
Ὅπλ' ἐν χερσὶν ἔχων χαλκήϊα, πείρατα τέχνης,
κ. τ. λ.

usurpatur haec vox de quibusvis instrumentis v. c. nauticis, Virgil. Aen. I. 183. Valer. Flacc. III, 462. IV, 647. nominatim de velis Virg. Aen. V, 15. et de gubernaculo Virg. Aen. VI, 353. — iam vide, qua ratione hoc verbum e Vulgata elicuerim. Librariorum error in proclivi erat. Absorpsit nimirum ultimam syllabam τοῦ *arma* sequens vocabulum *manus*: residua prioris syllabae - *ar* - vestigia servant Codd. Vatic. Monac. Bonon. in *notat* - *a* et. — Saepissime tali similium syllabarum concursu lectio depravata est: (vid. inpr. Markland. ad Stat. Sylv. I, 3. p. 44. quem laudat hanc in rem Mitscherl. in Lect. ad Cat. et Pr. p. 127. adde Jacobs. in Epist. ad Astium p. XXVII.) et simile vitium e repetita syllaba *ma* ortum notat in Propertio N. Heinsius in Advers. p. 250. — *Rotat*, quod cum *notat* haud

raro confunditur, (v. C. Barth. ad Stat. Theb. VI, 536. et Burm. ad Valer. Flacc. VI, 638.) firmatur Codd. auctoritate, et graphice depingit haec vox vibrationem, qua Cyclopes in tractandis malleis utebantur. Etenim *rotare* proprie de agitatione vel vibratione instrumentorum et telorum adhibetur, v. N. Heins. in Advers. p. 589. hinc apud Virgil. Aen. X, 883. haud dubie legendum est:

*Inde aliud super atque aliud figitque rotatque
Ingenti gyro.*

nam Vulgata *volatque*, quam Heynius defendit, post *figitque* parum commoda est. cf. Valer. Flacc. VI, 551. — *Manus artificum* est coetus Cyclopum, qui ob nocturnos labores recte *per-vigil manus* vocantur. Eodem plane significato altero loco sumenda est *manus illa cratrix Chalybum*, qui fabrorum ferrariorum collegium efficiebant. Et vide, quam frequens sit haec vox Nostro v. c. I, 684. 707. II, 461. 480. 641. 662. III, 3. 71. 88. 95. 111. 283. 430. 691. IV, 324. 436. 588. V, 23. 117. 144. 250. VI, 130. 173. 220. 232. 350. 372. VII, 424. Ultima vero syllaba in *manus* ob caesuram producit, quod optimi quique poëtae facere consueverunt: v. Ciofanus ad Ovid. Amor. II, 1, 15. Brouckhus. ad Tibull. I, 7, 72. et Burm. ad Ovid. Metam. II, 743. IX, 405. E Virgilio, a quo Noster, uti iam dixi, totus pendet, collegi haec loca, huic consimilia: Eclog. III, 97. VII, 23. IX, 66. X, 69. Georg. II, 71. (ibiq. Intpp.) III, 189. IV, 92. 463. Aen. II, 411. 463. „et direpta domus, et parvi casus Iuli.“

IV, 64. 222. V, 284. 337. 521. 853. VI. 254. 768. VIII, 363. XII, 232. „*Fatalisque manus, infensa Etruria Turno*“ quem verum cave suspectum habeas! Hanc licentiam Valerius passim in usum suum convertit: v. c. II, 225. III, 234. IV, 188. V. 560. VI, 152. quem recte Pius ita restituit:

Omnibus in superos saevus honor; omnibus artes etc.

pro: *omnibus hinc saevus superis honor*: uti Edit. Pr. Bon 1474. habet v. Burm. ad h. l. Quare dubito, utrum Wunderlichius modestiae suae, quam in Tibulli editione ceterum praeclare ostendit, tenax satis fuerit lib. II, Eleg. I, 58. et Eleg. II, 5. Thierschii verborum transpositionem adoptans. (p. 125. 126.) Mihi vulgaris verborum positio defendi posse videtur ex his, quae attuli, locis, quorum numerum augere merus digitorum labor esset. Addam tamen insuper e Valer. Flacc. VII, 633., qui versus in Edit. Pr. Bonon. deest, et VIII, 67. Huc quoque referendus est Tibull. lib. IV, 1, 54. 55.

*Nam Ciconumque manus adversis repulit armis;
Nec valuit Lotos coeptos avertere cursus.*

quem locum Io. H. Vossius in Symb. Cr. p. 349. 50. ita explicuit, ut Ulysses Ciconum vim repulisse dicatur, eumque ita vertit:

*Denn wie Cikonengewalt mit beegnenden
Waffen er abtrieb,
Also hemmt' auch Lotos ihm nicht den be-
gonnenen Meerlauf.*

Verum huic interpretandi rationi tum verborum constructio, quae, quam dura sit, vel metacente, intelligitur, tum ipsa historia ap. Homer. Odyss. IX, 58 — 61. obstat, quos versus, uti recte monuit Wunderlich. p. 143., Tibullus hic respexit. Quod porro Vossius opinatur, Tibullum rerum ab Ulysse gestarum enarrationem a clade, quam Cicones ipsi intulerint, ex vulgari interpretatione, inepte auspicari, id, cum hic non Ulyssis laudes canantur, sed tantum eius errores et fata memorentur, nullius est momenti. — Sed a deverticulo revertamur. Mea in Valerio emendatio novam quoque virtutem insigniusque conciliat robur toti, quae ibi instituitur, comparationi, quae bipartita est. In priori parte manuum agitationem et ventilationem in Pollucis et Amyci pugilatu comparat cum vibratione malleorum brachiis agitatorum atque incudi inflictorum; in posteriori pugilatus strepitum cum sonitu a pulsibus incudibus edito. Quae comparationis elegantia uti mea coniectura, si recte sentio, plene ac recte declaratur, ita Carrionis lectione prorsus deletur. Verba: *et fulmina Cyclops ἐπεξηγητικῶς*, ut-poëtarum mos est, addita sunt et *Cyclops* collective positus est, ut saepe, v. c. Lucan. VII, 151. Claudian. de Rapt. Pros. II, 175. et alibi.

IV, 392 — 94.

Ibat agris Iö victrix Iunonis; et ecce
Cum facibus spirisque et Tartareo ululatu
Tisiphonen videt.

Verissimum est, *spiras* de anguibus dici: sed

hanc vocem absolute pro *angui* poni, uti h. l. VV. DD. volunt, nullus mihi persuadebit. — Pius primus dedit *spirisque*, eumque, quod satis mirari nequeo, secuti sunt Editores omnes. Idem Pius tamen notat, esse, qui legant: *hydrisque*; quam lectionem firmant Codd., in quibus *pyris* et Edit. Pr. Bon. 1474., in qua *facibusque pyrhisque* legitur. Scribe igitur hunc versum ita:

Cum facibusque hydrisque et Tartareo ululatu.

de qua lectione nemo, opinor, dubitabit, qui hos binos Valerii et Virgilii locos contulerit. — Valer. Flaccus infra v. 413. de eadem Tisiphone, quam Nilus aditu in Aegyptum prohibet, ita:

*Apparent sparsaeque faces, disjectaque longe
Verbera, et abruptis excussi crinibus hydri.*

Num ovum ovo similis esse potest, quam hic locus superiori? Rem conficit Virgilius, qui, ut alibi, sic etiam h. l. ad veram Valerio restituendam lectionem certissimus dux est. Vide Aen. VII, 446.

*At iuveni oranti subitus tremor occupat artus:
Deriguere oculi: tot Erinnys sibilat hydris.*

Facessat igitur hinc Burm. emendatio *pinnis*, quam, invitis Musis, tentavit. Rei similitudo in mentem mihi revocat Virgilii locum, quem ut sanum ducam, nondum potui mihi persuadere. Legitur Aen. IV, 384.

— — *sequar atris ignibus absens:
Et, quum frigida mors anima seduxerit artus,
Omnibus Umbra locis adero.*

Explicandus est hic locus e veterum religione, qua Furiæ, utpote deæ ultrices, eum, cui quis diras imprecatus esset, facibus vel anguibus persequi credebantur. Quod vero una di-rarum sororum (Virg. Aen. VII, 324. et 454.) facere debuisset, id ipsa Dido se facturam Aeneae perfido hic minatur: ego ipsa, (ut Heynii verba faciam mea,) etsi absens tibi occurram, tanquam ex Furiis una, facies oculis intentabo. Vir Illustr. igitur *ignes* h. l. de facibus intelligit: quo tamen significato nusquam hoc verbum legi. Quid? si Virgilius scripserit:

— — — *sequar atris anguibus absens.*

Cogitandum est de vipereo furiarum flagello, quo armata Dido profugo Aeneae insecutura est. Cf. ej. libri v. 472.

*Aut Agamemnonius scenis agitatus Orestes:
Armata facibus matrem et serpentibus atris
Quum fugit, etc.*

quem locum Valer. Flacc. VII, 147. imitatus est:

*Turbidus et Poenis caecisque pavoribus ensem
Corripit et saevae ferit agmina matris Orestes:
Ipsum angues, ipsum horrissoni quatit ira
flagelli.*

Adde Senec. Thyest. v. 96. et Medea v. 961. Utraque vero vox *anguis* et *ignis* haud raro a librariis confusa sunt, v. Intpp. ad Val. Flacc. II, 28. Idem docet Ennii fragm. ap. Cicer. Acad. II, c. 28. quod, licet a Columna feliciter iam esset sanatum, tamen in omnibus Cicer. Acad.

editionibus corrupte legebatur, donec nostra tempestate Goerenzius, illud certissima item emendatione restitutum, in contexta ita reciperet:

*Caerulea incinctae angui incedunt
Circumstant cum ardentibus taedis.*

Vulg. legebatur: *igni*. Hic Ennii locus et Ovid. Met. IV, 488, quem idem V. C. p. 164. citat, meae emendationi haud parum praesidii afferunt. — *Caeruleus*, *ater* et *niger* sunt epitheta anguibus perpetuo ferme a poëtis tributa, quorum largissimam copiam attulit Bentlej. ad Horat. II. Serm. 8, 94. Ceterum cum Virgilii loco comparari meretur Ovid. Ibis v. 155 – 62.

Lib. II, 386.

— — nos hospita pubes

Advehimur Grajum procures, tua tecta petentes.

Parum apte *tecta* memorat, cum Iason necdum sciret, Medeam, quacum loquebatur, esse regis filiam. Putabat eam civem quandam esse, nam v. 388. dicit *ad ora vestri tyranni*. — Itaque pro *tecta* fortasse scribendum erit *regna*: quae voces passim a librariis confusae sunt, notante Drakenb. ad Sil. Ital. VII, 18. Nil tamen contra Msstorum testimonium moliar!

V, 488.

— — suus ut magnum rex spargit ab Argis
Alciden, Sthenlo ipse satus.

Innuitur h. l. Eurystheus. Miror nemini *suus*, quod, meo sensu, valde hic languet, of-

fensioni fuisse. Tollitur hic languor, si mecum, levissima mutatione, scripseris *ferus*: quae vox, cum *suus* a librariis nonnunquam commutata, (v. Burman. ad Ovid. II, Amor. 6, 27.) aptissimum Eurysthei epitheton constituit. v. Ovid. Metam. IX, 273.

— — — *neque adhuc Stheneleius iras
Solverat Eurystheus; odiumque in prole pa-
ternum
Exercebat atrox.* —

Lib. VII, 244.

Nulla quies animo, nullus sopor: ardua amanti.
Quaere malis nostris requiem mentemque repone;
Redde diem noctemque mihi etc.

Cod. Bon. *arrida menti*. Monac. et Vatic. *arida menti*. Vet. Cod. *ardua amanti*. N. Heinsius conj. *sopor haeret amanti*. Burman. *arma timenti*. — Neutra harum emendationum placet. — Delamallus in notis textui subiectis (T. III. p. 184.) haec: „*ego quatuor Codd. fultus legerem, levem correctionem adhibens, nullus sopor arride amenti, atque in textum recepi.*“ Mihi crede, vix oculis meis confidebam! Sed doctum alioqui Gallum vere non sensisse, quantopere contra Pediae legem peccarit, e Commentario (T. III. p. 239.) patet, ubi eandem emendationem proposuit eamque *la leçon la plus naturelle* appellavit. — Ne Temorer: haec verba corrupta esse, mecum consenties. Iam si ut in vitio agnoscendo, sic in remedio adhibendo consentiemus, magnam hic consensus ad

fidem coniecturae meae faciendam, vim est habiturus. Vide igitur, utrum acutius ceteris divinarim, hunc versum ita scribens.

Nulla quies animo, nullus sopor, ardor amanti.
Res est in confesso. Ita ap. Ovid. Metam. VII,
76. de Medea:

Et iam fortis erat, pulsusque resederat ardor.
Huic loco adde e Valerio Flacco VII, 156. ubi
de eadem Medea:

— — quando ardor hebet, leviorque pudori
Mensque obnixa malo; etc.

V. 241-44.

*Sed magis his miseram, quando potes, eripe
curis,*

Unde metus aestusque mihi, quaeque aspe-
ra, mater,

Perpetior durae iamdudum incendia mentis.
et lib. VIII, 159.

*Ipsa fugit, tantoque (nefas) ipsa ardet
amore.*

A Vulgata lectione mea correctio nihil ferme
discedit et membrorum concinnitate maxime
commendatur.

VII, 389—91.

Et iam iam magico per opaca silentia Colchis
Coeperat ire sono, monstrataque condere vultus
Numina, cumque suis averti collibus amnes.

Hunc locum omni ex parte sanum esse
quovis pignore posito spondere ausim. Nulla
depre-

deprehenditur lectionis varietas in Codd. Mss., excepto Burm. Codice, qui *silentia noctis* habet. — *Sonus* est carmen magicum, quemadmodum occurrit ap. Senec. Oedip. v. 607. — In vsrb. *monstrata* ante Burm. interpretum nullus haesit; hic corruptionem odoratus tentavit: *cunctataque*: parum recte, felicius tamen, quam Dorvill. ad Charit. p. 13., qui *montana numina* scribere iubet, de Oreadibus cogitans, quibus equidem hoc in actu magico nullum concesserim locum. Assensi tamen sunt Harles. et Wagner. — Delamall. T. III, p. 245. duas proposuit emendationes: *mundi astra* — *vultus numina* — vel *mundi astra* — *lumina*: quibus tamen non egemus. *Numina* h. l. sunt *sidera*: quo sensu haec vox haud raro legitur v. Burman. ad Lucan. I, 452. Heyn. ad Virg. Georg. I, 6. in V. L. et Stoeber. ad Manil. Astr. V, 2. Haec dicuntur *monstrata*, quoniam artem exercentes magicam, porrectis manibus sidera quasi monstrare solebant. Sic apud Nostrum VIII, 68. de Medea:

*Iamque manus Colchis, crinemque intenderat
astris,*

Carmina barbarico fundens pede etc.

et Ovid. Metam. VII, 188.

*Sidera sola micant: ad quae sua brachia tendens
Ter se convertit etc.*

Burm. haeret quoque in voc. *collibus* et coniecit *vallibus* h. e. *alveis*: v. eius notam ad h. l. et adde Wernsdorf. ad P. L. M. T. III. p. 408. — Wakefield. ad Lucret. I, 1084., ut Wagner.

refert, coniecit *subque suis collibus*: sed perspi-
cio ego nullam rationem satis gravem, quae
nos Vulgatam sollicitare iubeat. Etenim cum
poëtae in describendis arti magicae effectibus
mirum in modum luxuriari soleant: nil pro-
fecto causae est, cur Poëtam Medae veneficae
carminibus tantas tribuentem vires, ut fluvii
una cum collibus h. e. montibus, e quibus sca-
turiunt, avertantur, ineptiarum arguamus eius-
que verba, renitentibus Mss., mutemus. Pos-
sint quoque haec verba per Hypallagen expli-
cari, ita ut *colles cum suis annibus averti* di-
cantur. Monstrosi quid fateor, hac in expli-
catione inest, poëtis tamen adamatum: v. Nostr.
lib. VI, 443. ubi de eadem Medea:

*Illius ad fremitus sparsosque per avia succos
Sidera fixa pavent, et avi stupet orbita Solis:
Mutat agros fluviumque vias.*

cui adde Nemesian. Eclog. IV, 70. apposite iam
a Burm. laudatus:

Cantavit, quod Luna timet, quod rumpitur
anguis,
Quo currunt scopuli, migrant sata, vellitur
arbor.

Alia id genus loca larga dederunt manu Rupert.
ad Sil. Ital. VIII, 500. et Künöl. ad Propert. I.
1, 19. — Haud male N. Heins. correxit: *mon-*
strata recondere; nam voculae *re* et *que* millies
a librariis confusae sunt: v. Burm. ad Lucan.
I, 393 III, 235. neque tamen, invitis libris,
aliquid hic novarim. Sed uti apud Sil. Ital.
II, 12., ubi copula *que* plane superflua, aptius

legendum: *consulta referre Senatus*; ita ap. Stat. Theb. IX, 503., ubi Barthii Cod. *vorticibus recavis* habet, Vulgata: *vorticibusque cavis*, retinenda est, quicquid obloquatur Barthius, cuius Codex, quem semper crepat, mihi suspectus est. Vide de h. Barthii insolentia Wernsdorf, in P. L. M. T. V. P. I. 47. — *Collis* in Valerii Flacci loco pro monte, ex quo fluvius oritur, sumendus est, uti supra lib. II, 537. „et summis ulularunt collibus amnes.“ Vox *vallis*, quam hic Burm. pro *collis* substituere vult, reddenda est Silio Ital. III, 296., quem versum ita corripo:

— — aut exigit Umber
Nare sagax e valle feras, perterrita late
Agmina praecipitant volucres formidine cervi.

Vulgata e *calle* quam sit inepta, apertum est. Emendationis meae veritas clarius apparebit e Varii loco, quem infra adducam: antea enim similem Tibulli locum contra Io. H. Vossium defendamus. Legitur lib. IV, 3, v. 7. 8. (in Edit. Vossiana Epist. II.) ita:

Quis furor est, quae mens, densos indagine
colles
Claudentem, teneras laedere velle manus.

Vossius in Symb. Crit. p. 395. priora verba e Codd. ita correxit: *Quis furor, o! quae mens*; et ita pergit: *Das folgende, densos indagine colles claudentem, ist gewiss falsch; denn nie werden Hügel mit Jagdnetzen umstellt, wenn man Eber jagt, die am liebsten in morastigen Bergthälern ihr verwachsenes Lager wählen!*

Cum Cod. Mss. Vossian. I, *callens* habeat, Vir Ill. *densas valles* (v. Eleg. I, 5, 49.) tentavit. *Densa vallis* esset talis, qualem descripsit Ovid. Metam. VIII, 335. „*tenet* (sc. aper Calydonius) *ima lacunae Lenta salix, ulvaeque leves iun- que palustres. Viminique, et longa parvae sub arundine cannae.*“ Vellem in hac correctione substitisset: quae et faciliior et probabilior est altera, quam in textum adeo recepit:

*Quis furor, o! quae mens, densos indagine saltus
Claudentem etc.*

Quo maioris facio elegantissimum Vossii ingenium, eo aegrius hanc fero correctionem, quae neque a facilitate neque a necessitate commendationis quid habet. Equidem huic loco nihil vitii, cui medendum sit, inesse puto. Confer versus, a Ianos Dousa in Schediasm. Praecidan. in Tibull. ad h. l. ex antiquo poeta alatos, qui pro Vulgata militant:

*Ad colles saltusque indagine reticulata
Cingendos, canibusque in retia compellendis
Et clamore feras.*

et inpr. Ovid. Metam. VIII, 329.

*Silva frequens trabibus, quam nulla cecide-
rat aetas,
Incipit a plano, devexaque prospicit arva.
Quo postquam venere viri, pars retia ten-
dunt etc.*

Silvosum hic montem, densum collem intelligendum esse, liquet, quem venatores indagine

claudebant, (cf. Stat. Theb. II, v. 553. Lucan. VI, 42. et Intpp. ad Grat. Fal. Cyneg. v. 49.) ut aprum Calydonium caperent necarentque. Verum non opus est, ut plura defendendae ap. Tibullum lectionis vulgatae gratia addam: properandum est ad Varii locum, quem ad probandam meam in Silio emendationem me adducturum esse, supra promisi. Reperitur apud Macrobi. Saturn. lib. VI, c. 2. p. 585. ed. Zeun. et ita corrigendus esse videtur:

*Ceu canis umbrosam lustrans Gortynia vallem,
Si celeris potuit cervae comprehendere lustra:
Saevit in absentem et circum vestigia latrans,
Aethera per nitidum tenues sectatur odores.*

Sponte intelliges, quantum praesidii hic locus propositae emendationi afferat: alios si vellem hanc in rem cumulare locos, iudicio Tuo diffidere viderer. — Vers. 2. vulgo legitur *veteris cervae*: quod quam frigidum sit, nemo non videt, cum canes hercle cervas veteres aequè cupide, ac iuvenças indagare soleant et persequi. Quae vero de insigni cervorum senio fabulantur, ea huc trahere, ineptum esset. Mea correctio, quae Vulg. literarum ductibus valde respondet, laudato Silii loco (*volucres cervi*) aliisque, quorum commemoratione supersedeo, fulcitur. — Vers. 3. recepi Ulitii ad Grat. Fal. Cyneg. v. 212. (in Burman. Poët. Lat, Min. T. I. p. 155.) coniecturam pro Vulgata: *vestigia lustrans*: quae ob antecedentia incommoda est. *Latrare* egregie in *canes venaticas* quadrat, quippe quae, ut observare in promptu est, feras

indagantes, deprensis earum vestigiis, passim latratus emittere consuescant. v. Grat. Falisc. Cyneg. v. 186. „*At clangore citat, quos nondum conspicit aprós.*“ et Ennii fragm. apud Varron. de L. L. lib. VI. quod Scaliger in Notis T, II. p. 242. ed. Bip. ita exhibuit:

*Sicuti si quando vinclo venatica aëno
Apta solet cani' forte feram si ex nare sagaci
Sensit, voce sua nictatque ululatque ibi acute.*

Scaligerum secutus est maximam partem Hesselius in Ennii Fragm. p. 93. 94. — Vulgata: *Veluti si — vinculis — venenox vel venox Apta solet si forte ex — nictit ululatque.* Inde apparet, Scaligeri emendationem maxime violentam esse. Melius h. l. Ulitius ad Grat. Fal. Cyneg. v. 231. l. c. p. 167. 68. ita sanare studuit: *Sic veluti quamvis vinclis venatica pernox Apta silet lustrum — voce suem — etc.* Attamen in hac quoque correctione displicent *quamvis* pro *quando*, quod sanum est; *pernox* admodum languet; *lustrum*, quo v. 2. lacunam explet, nexui non satis convenit, ut infra liquebit; denique *suem*, licet e Senecae loco, quem mox in medium proferamus, aliquatenus firmari possit, sine ulla idonea causa intruditur. — N. Heinsius ad Ovid. Metam. III, 140. e *venox* elicuit *velox*: non male; recepit coniecturam Hesselius. Verum, ut, quae sentiam, aperte fatear, me hoc in loco maxime offendit, quod *venatica* absolute pro cane *venatica* ponatur, cuius rei similis locus mihi non innotuit. Quare in lectione corrupta *venenox* et

venox vocem latere suspicor, quae praestans quoddam canum venaticarum genus indicet. Deinde v. 2. haud dubie post *forte*, non post *solet*, vocabulum excidit, quo huius versus lacuna resarcienda et foedissimum hoc ulcus tollendum est. Iam vide, utrum mihi riserit Apollo, totum hoc fragmentum ita refingenti:

*Sicuti si quando vincleis venaticus Umber
Aptu' silet: si forte vias ex nare sagaci
Sensit, voce sua nictit ululatque ibi acute.*

Arx, qua hae emendationes nituntur, est locus Senecae in *Thyest.* v. 497. quem ex Ennio expressum esse, iam Ulitius vidit:

*Sic cum feras vestigat et longo sagax
Loro tenetur Umber, ac presso vias
Scrutatur ore; dum procul lento suem
Odore sentit, paret, et tacito locum
Rostro pererrat: praeda cum propior fuit,
Cervice tota pugnat et gemitu vocat
Dominum morantem, seque retinenti eripit.*

Aptus refer ad *vinclis* et derivand. ab antiquo verbo *apere*; Festus: *comprehendere vincula* (leg. *vinculo*?) antiqui *apere* dicebant. Idem: *ape* apud antiquos dicebatur *prohibe, compesce*. *Aptus* igitur h. l. i. q. alligatus, annexus vin-

clis, loris. Indicatur τὸ κυνηγεῖν proprio sensu, quatenus venatores canes loris ducere solent, ne feras ante tempus exterreant. Talis canis *silet*: ita recte pro *solet* correxit Ulitius l. c., non gannit; si vero, dum a venatore adhuc ducitur ac loco tenetur, vestigia ferae (Seneca: *vias*) odoratur, gannire et cervice pugnare incipit, et evagari cupit. Hic est totius loci sensus. Quare mihi non adblanditur Ulitii coniectura *lustrum*, quod canis, a venatore fune retentus, non sentire potest. Facilius quoque *vias* versu excidere potuit, quam *lustrum*. *Nictit* male Scaliger l. c. in *nictat* mutat. Vulgata Festi auctoritate fulcitur: „*Nictit canis in odorandis ferarum vestigiis leniter ganniens. Ennius: Nare sagaci sensit voce sua nictit ululatque.*“ Ita Ennii versum Festus adducit: unde liquet, neque τῷ suem, quod post voce Ulitius intrusit, neque τῇ que, quod Scaliger, metro timens, *nictit* apposuit, locum hic concedendum esse. — Sed, mentione canum venaticarum crebro hic facta, in mentem mihi venit locus Statii Theb. III, 201—4. quem, cum mendo laboret, ὥς ἐν παρόδῳ emendabo. Deprecarer apud Te, Eichstadi Optime! importunam meam loquacitatem, nisi Te ei tam ad-suetum esse putarem, eam ut pro summa Tua humanitate ad finem usque huius epistolae sine

indignatione perlaturus sis. Vide Statii locum, in C. Barth. Editione ita lectum:

— — *nec quod tibi Delia castos
Prolapsum ad fontes, specula temerante pro-
fana,
Heu dominum insani non agnovere Molossi,
Deflerim magis etc.*

agitur hic de Actaeone, qui, conspecta in lavacro Diana, in cervum transformatus et a canibus suis dilaniatus fertur. Quid sibi velint verba *specula temerante profana* iam C. Barthius se ignorare fatetur, neque ego sani quid extricare queo, nisi ea ita corrigantur:

*nec quod tibi, Delia, castos
Prolapsum ad fontes, specula temerata pro-
fana etc.*

ita ut Diana *temerata* i. e. profanata hominis aspectu dicatur. *Temerare* enim proprie de iis dicitur, qui conspiciunt faciuntque, quod nefas est. v. quos laud. Rupert. ad Sil. Ital. I, 11. Adde German. in Arat. Phaen. v. 639 — 42. ubi facta Orionis mentione ita pergit:

*Sis vati placata, precor, Latonia Virgo;
Nam ego non primus, veteres cecinere poëtae*

*Virginis intactas quondam contingere vestes
Ausum hominem Divae sacrum temerasse pu-
dorem.*

et Claudian. de b. Get. v. 100.

procul arceat altus

*Iupiter, ut delubra Numae sedemque Quirini
Barbaries oculis saltem temerare profanis
Possit.*

et Claudian. de IV, Cons. Honor. v. 126. —

*Tibi h. l. ut gr. σοὶ abundat: v. Brunck ad
Aristoph. Lysistr. v. 204. et 1074. Burm. ad
Petron. Satyr. c. 101. Drakenb. et Rupert. ad
Sil. Ital. I, 46.*

Lib. VIII, 85. 86.

Dixerat, itque, orans iterum ventosque virosque
Perque ratis supplex vox remigis illa magistros.

In hoc obscuro loco misere se torserunt
Interpretes v. Burm. ad h. l. Withofii in Crit.
Annot. Fasc. V, p. 48. emendatio „*perque rates
supplex volat et premit illa magistros,*“ auda-
cior est, quam quae assensum mereatur. In
eandem reprehensionem Wagnerus quoque in-
currit, qui ita hariolatur: *perque rates una est
vox remigis atque magistri.* Val. Slothouwerus
in Actis Rheno — Traj. T. III, p. 178. ita hunc

locum emendat: *perque rates — remigis illa magistris* hoc sensu: *idem quoque orabant magistri remigis s. remigum per rates*: quo nihil ineptius! In Burn. Cod. leg. *et remigis vexilla magistros*: unde ego, nescio, quo successu, hanc correctionem elicui:

Perque ratis supplex remeat vox illa magistros,

Sensus est: ad omnes magistros h. e. gubernatores (v. Drakenb. ad Sil. Ital. IV, 717. Burm. ad Petron. c. 101, et ad Valer. Flacc. I, 382.) venit, cursitat vox illa vel oratio Absyrti, quam (cf. v. 265 — 84.) habuerat, et cohortatio, ut eo maiori virium intentione remos torqueant. (v. 287.) *Vox illa* in unam coaluit syllabam librariorum errore, unde τὸ *vexilla* ortum est. *Meare* de voce vel clamore similiter apud Auson. Epist. X. ad Paulum v. 23. p. 612. ed. Toll. occurrit:

Per tecta clamores meant.

et cum toto loco comparari meretur Noster lib IV, 647 — 49.

*Ipse per arma volans, et per iuga summa
carinae*

*Hortatur, supplexque manus intendit Iason,
Nomine quemque premens.*

Haec scripseram, cum Delamallum, e Codd. Vatic. Mon. et Bon. vestigiis, eandem fecisse correctionem, eamque textui inseruisse, intelligerem. En, quem in vita communi dolemus varium et mutabilem Fortunae favorem, eundem quoque in Critica factitanda experiri solemus! Mihi saltem Valerii Flacci Argonautica critico tractanti studio interdum accidit, ut, quas emendationes probabili modo me fecisse opinabar, ab aliis iam mihi praereptas serius cognoscerem. Quemadmodum vero istas omnes delevi, ita etiam hanc silentio praetermissem, si a Delamallo (T. III, p. 349.) huius loci sensus lucidiori modo declaratus et uno saltem exemplo confirmatus fuisset. Nihilo tamen secius mihi metuendum est, ne forte in his, quas per hanc epistolam Tecum communicavi, correctionibus, partim ad Valerium Flaccum, partim ad alios poëtas spectantibus, nonnullae inveniantur, quas a VV. DD. in libris, quos evolvere mihi non licuit, propositas publicatasque esse ignorarem. Hic metus inprimis mihi iniectus est, cum ante aliquot dies forte fortuna Thesauri Crit. a Schäfero Lipsiae 1802. editi Tomum I. nanciscerer, atque ex eo intelligerem, Io. Schraderum, referente ibi p. 220. Eldikio, in Observatt. I, 3. p. 27. (quem librum, ut alios, pro dolor! nunquam videre et nancisci potui!) ean-

dem Silio Italico IX, 149. adhibuisse medelam, quam ego supra p. 29. proposui. Hanc quoque emendationem, quanquam vere mea sit, tacuissem, nisi priores huius epistolae plagulae typis iam expressae fuissent. Attamen cum Tu mihi, utriusque emendationis auctorem me profitenti, nullo iureiurando interposito, haud dubie fidem sis habiturus, est profecto, quod tum Schraderi, tum Delamalli in emendatis locis consensu gaudeam: quod gaudium maiora capiet incrementa, si utramque cultissimo ingenii Tui acumini probatam intellexero.

VIII, 444—47.

sic fata, parantem

Reddere dicta virum furiata mente refugit
Vociferans, qualem Ogygias cum tollit in
arces

Bacchus et Aoniis illidit tympana truncis.

Hunc obscurissimum locum quo modo recte expediam, me necdum scire, lubens fateor. — Pro *tympana*, quod nullo pacto hic admitti potest, recipienda est verissima N. Heinsii coniectura *thyada*: quam etiam approbarunt Dorvill. ad Charit. p. 635. et Burman. Sec. ad Anthol. Lat. T. I. p. 170. Qua-

lem, quod ad *thyada* referendum est, ponitur pro *qualiter*, ut saepe, v. Mitscherl. in Lect. ad Catull. et Propert. p. 119. et *qualis cum* apud poëtas in comparationibus satis frequens est. v. Io. H. Vossius ad Virg. Georg. III. p. 574. — *Arces Ogygiae* sunt Boeotii montes: nam *arces* saepe denotat montes. v. Drakenb. ad Sil. Ital. XV, 305. Sed h. versu male me habet vocabulum *tollit*: nam *aliquem tollere* in montem pro *agere aliquem* insolens pariter ac durum esse videtur. Scriberem ego, si Codd. addicerent, *pellit*. v. libr. III, 265. — *Aonii trunci* a Burm. et Wagn. recte de thyrsis explicari videntur, licet haec notio simili loco vix probari possit. — Pro *illidit* coniecit Burman. vel *instigat* vel *impellit*: posterius amplexus est Wagner. Utrumque nimis a Vulgata discedit! Burman. Sec ad Anthol. Latin. Latin. l. c. tentavit: *incendit* h. e. ictu thyrsi in furorem agit. Quam emendationem si, uti sensus bonitate commendatur, ita Codicum consensu atque auctoritate firmaretur, ambabus amplecterer manibus: nunc autem Vulgata retinendam et haec verba per Hypallagen, ut supra p. 82., expedienda esse duco, ita ut *Aoniis illidit thyada truncis* pro *Aonios truncos illidit thyadi* dictum sit. Nexus est: Medea Iasonem dicta parantem fugit, Thyados

instar, quam Bacchus, thyrsis, tanquam flagellis, graviter percutiens, in montes agit. Nostrum locum illustrat Catull. c. LXIV, v. 391. quem miror Heinsio non innotuisse:

*Saepe vagus Liber Parnasi vertice summo
Thyadas effusis evantes crinibus egit.*

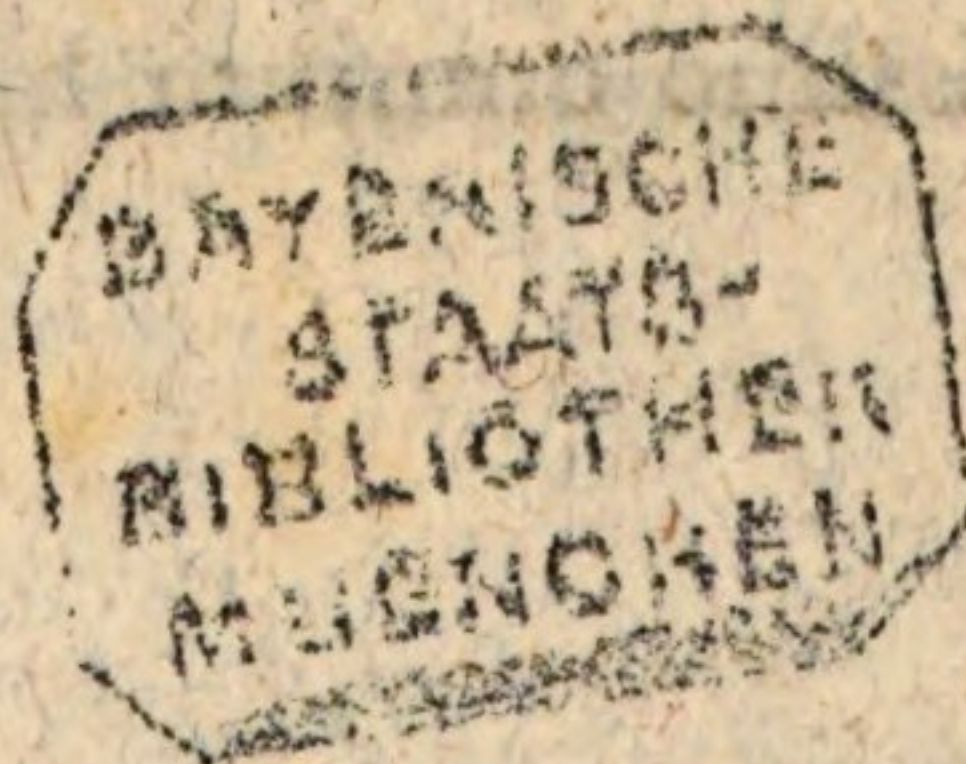
Hic locus Heinsii emendationem omni liberat dubitatione. Verbum *iltidere* apprime convenit Baccho, qui, ut Maenadas furore percellat, ipse furiosus eas thyrsis, veluti scuticis, graviter ferire et agere fingitur. Hunc ipsum in finem gravius verbum *truncus* pro *thyrsus* usurpasse videtur. — Haec ego habui, quae de difficili hoc loco dicerem. Si quis his meliora in medium protulerit, magnam apud me inibit gratiam. Delamallus (T. III, p. 353.) iudicium suum de hoc loco suspendit! —

Sed nunc finem scribendi faciam. Nihil praeterea de literis, quae Te inter et me necessitudinem, cuius publicum monumentum hanc epistolam esse volo, iunxerunt iunctamque firmarunt, addam, nisi hoc, ut Te et publico et meo nomine de edendis in Lucretium Commentariis humanissime appellem, quibus tandem flagrantissimo omnium has literas aman-

tium desiderio satisfacias! Vale, Eichstadi, Vir Illustrissime! et hanc epistolam sic accipe, ut ei pretium ex mea in Te voluntate statuas atque ab eo ad Te missam existimes, cuius amorem et pietatem nullus eorum, qui Te colunt, vincere queat. Iterum vale et mihi bene cupere perge! — Dabam Vitebergae Mens. Ianuar. c1o1oCCCXII.

E r r a t a.

Pag. 5. l. 8. pro *destrictus* leg. *districtus*. — Pag. 23. l. 17. leg. *Creta fuit, ut narratur etc.* — Pag. 26. l. 5. leg. *incinxit*. — Pag. 29. l. 10. interp. *da, nate, genas*. — Pag. 38. l. 3. lege ita: *ubi tunc ante Consonantem etc.* — Pag. 39. l. 22. pro *Flacce* leg. *Flacc*. — Pag. 51. l. 20. corr. *οὐτε τι λίην*. — Pag. 64. l. 22. leg. *grandeur*. — Pag. 67. l. 28. leg. *natura probe*. — Pag. 70. l. 20. leg. *vel rotata*. — Pag. 73. l. 17. leg. *creatrix*. — Pag. 78. leg. *Lib. V. pro II.* — *ibid.* lin. 26. leg. *Sthenelo*. —

Weichert, August,

Epistola Critica de C. Valerii Flacci Argonauticis

Lipsia 1812

A.lat.a. 2129

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10243036-1